

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
F. CAPOTORTI
FREMSAT DEN 5. DECEMBER 1979 ¹

Oversigt

1. Sagernes art og søgsmålsgrundene	1036
2. Baggrunden for Kommissionens generelle beslutning 962/77/EKSF	1036
3. Beslutningen og de senere foranstaltninger	1038
4. Begrænsninger i legalitetskontrollen	1039
5. En bestående eller overhængende åbenbar krise (artikel 61, litra b), i EKSF-traktaten)	1042
6. Forholdet mellem artikel 58 og artikel 61	1044
7. Beslutningens nødvendighed på baggrund af de i artikel 3 opstillede mål (artikel 61, litra b)	1044
8. Artikel 61 og mindsteprisniveauet	1047
9. Beslutningen og artikel 2	1049
10. Beslutningen og artiklerne 4 og 5	1051
11. Anbringendet om tilsidesættelse af grundrettigheder	1054
12. Anbringendet om overtrædelse af proportionalitetsprincippet. Ordningens mangler . .	1054
13. Anbringendet om magtfordrejning	1059
14. Anbringendet om væsentlige formelle mangler	1060
15. Det synspunkt, at beslutningen stiltiende blev gjort uvirksom for de i UCRO delta- gende virksomheder	1063
16. Spørgsmålet om tilpasning til priser hos udenlandske producenter	1064
17. Ansvarsfritagelsesgrundene force majeure, nødværge og nødret	1067
18. Særlige problemer rejst af nogle sagsøgende selskaber	1072
19. Bødeniveauet	1079
20. Forslag til afgørelse	1081

Høje Ret.

1. De her foreliggende sager er anlagt i henhold til artikel 36 i EKSF-traktaten af stålvirksomheder fra forskellige medlemsstater, der producerer rundt armeringsstål, med henblik på annullation af individuelle beslutninger, ved hvilke Kommissionen havde pålagt dem bøder for overtrædelse af ordningen vedrørende bindende mindstepriser. Denne ordning blev i medfør af artikel 61 i nævnte traktat indført ved den generelle beslutning 962/77 af 4. maj 1977. De allerfleste af de sagsøgende selskaber bestrider ikke, at de ved salg i 1977 af deres produkter har taget priser, der er lavere end de af Kommissionen fastsatte (sagsøgerne Rumi's og Feralpi's salg fandt dog sted i de første måneder af 1978); tvisten angående de anfægtede individuelle beslutningers faktiske grundlag har udelukkende hensyn til underbuddenes omfang og de væremængder, efter hvilke bøden forholds-mæssigt er beregnet. Uenigheden rejser således først og fremmest en række retsspørgsmål og i så henseende har et flertal blandt sagsøgerne med deres væsentligste søgsmålsgrunde og argumenter foresat sig at bevise, at den nævnte generelle beslutning om indførelse af mindsteprisordningen har været ulovlig. Ulovligheden påberåbes i den i nævnte artikel 36, stk. 3, forudsatte betydning, dvs. »til støtte for« de mod de individuelle bødebeslutninger anlagte sager.

Ifølge de berørte virksomheder er beslutning 962/77 udtryk for en klar overtrædelse af traktaten og af de almindelige fællesskabsretlige principper, og desuden behæftet med magtfordrejning og væsentlige formelle mangler. Nogle af de

sagsøgende selskaber har subsidiært (i enkelte tilfælde principalt) gjort gældende, at de til dem rettede individuelle beslutninger er behæftet med særlige mangler eller har anført, at de af dem anvendte priser var fremkommet efter tilpasning til tilbud fra tredjelande, og at de derfor har handlet retsmæssigt; de har endvidere anført at overtrædelsen af beslutning 962/77 har været retmæssig, fordi der har været tale om force majeure eller om udøvelse af nødret eller nødværge. Et flertal af de sagsøgende selskaber har endelig endnu mere subsidiært påstået de til dem rettede beslutninger omgjort således, at de pålagte bøder nedsættes.

2. Inden jeg går over til at behandle de mange spørgsmål, der fremgår af stævningerne, skal jeg kort omtale i hvilken sammenhæng Kommissionen vedtog den generelle beslutning om fastsættelse af mindstepriser, og hvorledes denne beslutning var tænkt at skulle virke.

Der kan ikke herske tvivl om, at beslutning 962/77 fremkom i en periode, i hvilken den samlede jern- og stålindustri i Fællesskabet stod over for en række alvorlige vanskeligheder (hvilket stadig er tilfældet). I 1975 konstateredes således en nedgang i produktionen der blev mere og mere udtalt i løbet af året, og som blev beregnet til 20 % i forhold til det foregående år. Efter et mindre opsving i 1976 faldt produktionen så på ny i 1977. Ifølge Kommissionen, hvis oplysninger på dette punkt ikke bestrides af de sagsøgende selskaber, blev produktionskapaciteten i hele Fællesskabet i det pågældende år ikke udnyttet med mere end 65 %. Den mængdemæssige produk-

tionsnedgang efterfulgtes af et faldende prisniveau, medens produktionsomkostningerne fortsat steg, således at mange virksomheders priser nu ikke engang kunne dække dem. Efter nedsættelser af arbejdstiden i 1. halvår 1975, fulgte i perioden fra juli 1975 til juli 1976 flere personalenedskæringer, i alt angående 25 000 ansatte i Fællesskabets samlede jern- og stålindustri (også dette tal er oplyst af Kommissionen). I 1977 fulgte en tilsvarende nedskæring.

I 1975 var man i Kommissionen begyndt at overveje, hvorvidt der burde indføres en mindsteprisordning for alle jern- og stålprodukter, og der var i den anledning indhentet udtalelser fra Rådet og Det rådgivende Udvalg. Kommissionen havde endvidere meddelt virksomhederne, at prisudviklingen ville blive overvåget (meddelelse af 2. 5. 1975, EFT C 100, s. 1) og pålagt dem at oplyse visse data vedrørende produktion og beskæftigelse (beslutningerne 1272 af 16. 5. 1975 og 1870 af 17. 7. 1975). Den kortvarige konjunkturopgang, der konstateredes i begyndelsen af 1976, medførte, at Kommissionen anså det for muligt at opnå tilfredsstillende resultater gennem foranstaltninger til fortsat styring af virksomhedernes produktion og prispolitik ad frivillighedens vej, dvs. på grundlag af tilsagn fra virksomhederne afgivet inden for rammerne af de orienterende kriseprogrammer. Med henblik herpå offentliggjorde Kommissionen den 23. og den 24. december 1976 to nye meddelelser (EFT C 303 og 304, 1976). Den første (der har overskriften »Fællesskabets politik på jern- og stålområdet«) angav de retningslinjer, Kommissionen agtede

at følge i sin virksomhed vedrørende analyse af og opsyn med markedet, investeringer, specielle kriseforanstaltninger for produktion og priser, forholdet mellem Fællesskabet og tredjelande på stålmarkedet og endelig vedrørende arbejdsmarkedsmæssige og regionale spørgsmål. I nævnte meddelelse siges det specielt om priserne, at »skulle Kommissionen konstatere, at dens kvantitative politik ikke fører til de ønskede resultater ... og finde det nødvendigt at træffe yderligere foranstaltninger, kan den offentliggøre vejledende mindstepriser inden den eventuelt senere, således som forudset i traktatens artikel 61, indfører mindstepriser«. Derefter oplyste Kommissionen i den anden meddelelse, der indeholdt en udtrykkelig henvisning til EKSF-traktatens artikel 46 og drejede sig om iværksættelse af kriseforanstaltninger på jern- og stålmarkedet, at den ville udarbejde prognoser vedrørende leverancer af en række produkter (bjælker, valsetråd, rundt armeringsstål, andre handelsstål, tykke og middeltukke plader, tynde koldvalsede plader), til Fællesskabet, og at den ville opdele disse prognoser på virksomheder og virksomhedssammenslutninger; den ville — hed det endvidere — opfordre alle virksomheder og virksomhedssammenslutninger til over for den individuelt og fortroligt at forpligte sig til frivilligt at begrænse leverancer »til det niveau, som ville blive dem meddelt«.

Denne kriseforanstaltning på frivillig basis, hvormed der skulle tilvejebringes en bedre balance mellem udbud og efterspørgsel, gav tilfredsstillende resultater for så vidt angår fem af de nævnte

produktionskategorier. De tilsagn som virksomhederne i de tilsvarende produktionssektorer gav om at ville overholde de leverancemål, som Kommissionen havde fastsat, kom til at omfatte ca. 90 % af produktionen i Fællesskabet. Derimod blev der, for så vidt angår rundt armeringsstål, ikke givet tilsagn for mere end 50 % af produktionen. Det skal bemærkes, at der for sidstnævnte produkt havde været tale om et større prisfald end for andre valsede produkter, bl.a. som følge af indførelsen af mere avancerede og mere rentable produktionsmetoder i mange små og mellemstore virksomheder navnlig i Italien og i Tyskland. På den anden side havde aktiviteten i byggeriet, som bruger rundt armeringsstål, været dalende i alle landene i Fællesskabet fra 1974. Hertil kom, at eksporten til tredjelande af nævnte produkt var faldet mærkbart, mens importen til Fællesskabet var steget stærkt. Dette er forklaringen på, at den gennemsnitlige udnyttelse af produktionsapparatet i sektoren for rundt armeringsstål i 1977 var faldet til 55 % og på at produktionen fra 1974 til 1976 faldt med 13 % og fra 1976 til 1977 med yderligere 8 %, således at der var alvorlige udsigter til afskedigelser og arbejdstidsnedsættelser i sektoren.

Der herskede dog ikke den samme krise i hele sektoren. Fremstillingen af rundt armeringsstål i Fællesskabet var navnlig i vanskeligheder i de store integrerede foretagender nordpå, i hvis store produktionsprogram det omhandlede produkt kun indtog en beskeden plads. Det stod meget bedre til i de små og mellemstore virksomheder, der udelukkende eller overvejende gav sig af med fremstilling af rundt armeringsstål; disse var på grund af de allerede nævnte tekniske og

organisatoriske forhold, i stand til at producere med meget lavere omkostninger end de store virksomheder og fik derfor en større markedsandel. Det skal i den forbindelse nævnes, at mere end 70% af den samlede italienske produktion af rundt armeringsstål (næsten halvdelen af produktionen i Fællesskabet) stammer fra de små og mellemstore virksomheder, der for en væsentlig dels vedkommende ligger i eller omkring Brescia. Det kan altså fastslås, at det var lykkedes i al fald en tredjedel af armeringsstålindustrien i Fællesskabet at holde sig fri af krisen, men også at denne situation i en vis udstrækning forværrede de afsætningsvanskeligheder, de øvrige virksomheder var ude for.

3. Kommissionen mente under disse omstændigheder, at betingelserne i artikel 61, litra b), i EKSF-traktaten for fastsættelse af bindende mindstepriser inden for det fælles marked var opfyldt. Den pålagde derfor ved beslutning 962 af 4. maj 1977 Fællesskabets virksomheder at holde bestemte mindstepriser ved salg af rundt armeringsstål såvel til fællesskabslande som til visse i beslutningens artikel 5 anførte tredjelande (EFTA-landene), med hvilke Fællesskabet har indgået særlige handelsaftaler.

Beslutningen, der trådte i kraft den 5. maj 1977 skulle kun gælde til den 31. januar samme år. Ved udløbet af gyldighedsperioden anså Kommissionen det dog for nødvendigt at forlænge denne indtil den 31. december, idet den desuden ved beslutning 3000/77 af 28. december 1977 fastsatte mindste-

priser for yderligere to stålprodukter. Samtidig blev det ved beslutning 3002/77, vedtaget i henhold til EKSF-traktatens artikel 95, pålagt også de handlende i jern- og stålprodukter at overholde mindsteprisbestemmelserne, og i beslutning 3001/77 bestemtes, at virksomhederne var pligtige at give meddelelse om deres leverancer, således at en bedre kontrol med handelen kunne gennemføres.

Kommissionen pålagde ved beslutning 3003/77, også den af 28. december 1977, stålproducenterne at fremlægge overensstemmelsesattester for de af beslutning 962/77 omfattede produkter og udbyggede ved henstilling 3004/77 de foranstaltninger mod dumping, den tidligere havde fastlagt i henstilling 77/329. I denne sammenhæng offentliggjorde Kommissionen den 31. december en meddelelse om, at de i de to nævnte henstillinger fastlagte foranstaltninger ville blive anvendt fra den 1. januar 1978, idet det var konstateret, at vanskelighederne for jern- og stålprodukter formentlig i hovedsagen skyldtes dumping ved indførsel fra tredjelande (henstillinger er som bekendt ifølge det EKSF-retlige system bindende med hensyn til det opstillede mål).

I 1978 vedtoges yderligere to foranstaltninger til styrkelse af mindsteprisordningen. Kommissionens beslutning 527/78 af 14. marts 1978 indeholdt et forbud mod tilpasning til tilbud af jern- og stålprodukter indført fra visse tredjelande, med hvilke Fællesskabet har afsluttet samarbejdsaftaler. Ved beslutning 1525/78 af 30. juni 1978 blev det pålagt virksomhederne at stille sikkerhed i tilfælde af foreløbig konstatering af anvendelse af priser under mindstepri-

serne. Ved beslutning 656/78 af 1. april 1978 og siden ved beslutning 1483/78 af 14. juni 1978 foretoges der en tilpasning af de i beslutning 3000/77 fastsatte mindstepriser. Nævnes skal endvidere at Kommissionen den 28. juli 1978 ved beslutning 78/711 som en foranstaltning til fremme af frivillig planlægning gav tilladelse til at 31 virksomheder i Mellem- og Norditalien (heriblandt nogle af de sagsøgende selskaber) oprettede et organ (benævnt UCRO), hvis væsentligste opgave bestod i en samordning af disse virksomheders salg til udlandet af rundt armeringsstål og handelsstål, dvs. produkter, der begge var omfattet af den bindende ordning, vi her beskæftiger os med. Af nævnte beslutnings begrundelse fremgår, at denne samordning i hovedsagen gik ud på »at fordele ... ordrer [fra de øvrige lande i Fællesskabets] ... ligeligt«.

Endelig skal det nævnes, at den ved beslutning 3000/77 fastlagte mindsteprisordning, der udløb den 31. december 1978, ved beslutning 3139/78 af 29. december 1978, blev ændret på visse punkter og i øvrigt forlænget med 1 år.

4. Hvilken afgrænsning kan der blive tale om for den efterprøvelse af lovligheden af den generelle beslutning 962/77, der her bliver Domstolens opgave. Jeg har allerede i indledningen fremhævet, at de sagsøgende selskaber støtter deres søgsmål på artikel 36, stk. 3, hvori det hedder at »klagerne (sagsøgerne) kan, på de i denne traktats artikel 33, stk. 1, fastsatte vilkår, til støtte for deres sag (dvs. sager, i hvilke Domstolen har fuld prøvelsesret, og som vedrører økonomiske sanktioner, der er pålagt virksomhederne i henhold til traktaten) påberåbe sig, at beslutninger og henstil-

linger, som de påstås at have tilsidesat, lider af retlige mangler».

I artikel 33 nævnes som mangler, der kan medføre at Den høje Myndigheds beslutninger og henstillinger er ulovlige, inkompetence, væsentlige formelle mangler, overtrædelse af traktaten eller af enhver retsregel vedrørende dens gennemførelse, magtfordrejning og i fortsættelse heraf hedder det: »Domstolens prøvelsesret omfatter dog ikke skønnet vedrørende den situation, der er en følge af de økonomiske kendsgerninger eller omstændigheder, på basis af hvilke de nævnte beslutninger eller henstillinger er blevet til, medmindre det påstås, at Den høje Myndighed har gjort sig skyldig i magtfordrejning eller åbenbart har tilsidesat Traktatens bestemmelser eller enhver retsregel vedrørende dens gennemførelse.«

Henvisningen i nævnte artikel 36, stk. 3, til denne regel må afgjort betyde, for det første at lovligheden af en generel beslutning kan anfægtes af en sagsøger i en sag mod en økonomisk sanktion under påberåbelse af de i artikel 33, stk. 1 anførte grunde. Dette bekræftes af Domstolens praksis (jf. Domstolens domme af 12. og 13. 6. 1958 i sagerne 15/57, Compagnie des Hauts Fourneaux de Chasse og i sagerne 9 og 10/56, Sml. 1954-1964, s. 105, 55 og 97). Det fremgår heraf bl.a., at det ikke er en nødvendig forudsætning for påberåbelse af magtfordrejning, at betingelsen i artikel 33, stk. 2, er opfyldt (således at der altså skal være tale om magtfordrejning i forhold til *sagsøgeren*). Dette må medføre, at Kommissionens indsigelse imod denne søgsmålsgrund fra de

italienske selskaber, som Kommissionen vil støtte på den omstændighed, at de sagsøgende selskaber ikke har godtgjort, at der med beslutning 962/77 er sket nogen speciel og direkte krænkelse af deres interesser, skal forkastes. Jeg skal tilføje, at de sagsøgende selskaber efter min mening og uagtet Kommissionens modstående opfattelse har en aktuel og umiddelbar interesse i gennem en konstatering af ulovligheden af ovennævnte generelle beslutning at opnå en annullation og omgørelse af de individuelle beslutninger om økonomiske sanktioner.

For det andet betyder henvisningen til artikel 33, stk. 1, i artikel 36 en begrænsning af Domstolens prøvelsesret for så vidt angår »skønnet vedrørende den situation, der er en følge af de økonomiske kendsgerninger eller omstændigheder, på basis af hvilke en generel beslutning er blevet til. I denne begrænsning ligger, at den situation, der er en følge af de økonomiske kendsgerninger eller omstændigheder kun kan undersøges med henblik på en konstatering af en overtrædelse af traktaten eller af andre fællesskabsregler, såfremt det gøres gældende, at Kommissionen »åbenbart har tilsidesat traktaten« eller regler til dens gennemførelse.

Denne bestemmelse har naturligvis til formål at begrænse Domstolens kontrol med Kommissionens valg af økonomisk politik. Når det gælder konstateringen af lovligheden af retsakter af økonomisk art i henhold til retsnormer, der ofte benytter sig af økonomiske begreber, er sondringen mellem legalitetskontrol og materiel efterprøvelse imidlertid vanskelig at gennemføre. Denne vanskelighed afspejler sig i reglens lidet heldige

formulering, der med udtrykkene »den situation, der er en følge af de økonomiske kendsgerninger eller omstændigheder«, har medført, at der drages en skillelinje mellem konstateringen af de faktiske forhold og skønnet vedrørende den samlede økonomiske situation. Et vigtigt præjudikat fra Domstolens praksis i så henseende haves i dom af 21. marts 1955 i sag 6/54, Regeringen for kongeriget Nederlandene mod Den høje Myndighed (Sml. 1954-1964, s. 13).

Det er umagen værd at fremdrage de vigtigste punkter i denne afgørelse. Domstolen fastslog først, at ved vurderingen af, om fastsættelse af højestepriser var nødvendig, måtte der sondres mellem Den høje Myndigheds konstatering af de økonomiske kendsgerninger og de konsekvenser, som Den høje Myndighed ved skønnet drog heraf, og disse sidste kunne kun efterprøves i henhold til et anbringende om åbenbar tilsidesættelse af traktaten. Efter denne udtalelse fastslog Domstolen, at åbenbar tilsidesættelse rummer en forudsætning om et forhold af en vis grovere karakter »såsom at denne tilsidesættelse forekommer som følge af en klar vildfarelse i skønnet vedrørende den situation, med henblik på hvilken beslutningen blev truffet, set i relation til traktatens bestemmelser«; Domstolen har altså begrænset sig til en efterprøvelse af, om der skulle foreligge en økonomisk situation, af hvilken det umiddelbart fremgik, at den foranstaltning, som var truffet for at nå de i traktatens artikel 3 fastlagte mål, ikke var nødvendig.

De betragtninger, som med henblik på løsningen i det foreliggende tilfælde lader sig udlede af ordlyden af artikel 33 (hvortil der henvises i artikel 36) samt af den just citerede dom kan nu efter min mening, sammenfattes således: I) Domstolen kan ikke i noget tilfælde tage stilling til hensigtsmæssigheden i og for sig af en økonomisk politisk foranstaltning, når det skal afgøres, om foranstaltningen udgør en overtrædelse af fællesskabsretten; dette gælder navnlig, hvor der er tale om en foranstaltning på grundlag af økonomiske prognoser (jf. de i artikel 61, litra 6, benyttede ord »overhængende åbenbar krise«); II) Såfremt Domstolen i relation til EKSF-traktatens overholdelse skal kunne efterprøve Kommissionens skøn vedrørende den økonomiske situation, der har givet anledning til den anfægtede beslutning, skal den fastslå, at der foreligger en række relevante indicier for, at traktaten åbenbart er tilsidesat. III) Er dette først fastslået, skal det ved domstolprøvelsen afgøres, om den omhandlede foranstaltning er åbenbart ubegrundet på baggrund såvel af de i traktaten opstillede betingelser som af en samlet vurdering af den økonomiske situation.

Det er vel næsten overflødigt at tilføje, at såfremt argumenterne mod den generelle beslutnings lovlighed anerkendes, bliver følgen alene, at denne beslutning ikke kan anvendes på de anfægtede individuelle beslutninger, der hermed har mistet deres retsgrundlag. Anerkendelsen som nævnt medfører derimod ikke annullation af den generelle beslutning; både traktaten og Domstolens praksis er helt utvetydige på dette punkt.

5. Blandt de mange argumenter, der af sagsøgerne er blevet fremført, til støtte for anbringendet om traktatovertrædelse, vil jeg begynde med at undersøge dem, der vedrører opfyldelsen af de i traktaten opstillede betingelser for indførelse af en mindsteprisordning som omhandlet i artikel 61. Ifølge denne bestemmelse kan Kommissionen for et eller flere af de produkter, som er undergivet dens kompetence, fastsætte »mindstepriser inden for det fælles marked, hvis den finder, at en åbenbar krise består eller er overhængende, og at en sådan beslutning er nødvendig for at nå de i artikel 3 nævnte mål«.

Det er værd at bemærke sig, at de to nævnte betingelser begge, som det fremgår af ordene »hvis den finder ...« udtrykkeligt er undergivet Kommissionens frie skøn. Af de i det foregående beskrevne grunde kan der herefter ikke herske tvivl om, at Domstolens prøvelse af, om en åbenbar krise består eller er overhængende, eller af om en beslutning som den anfægtede er nødvendig for at nå de i artikel 3 omhandlede mål, kun kan komme på tale, hvor en åbenbar tilsidesættelse af traktaten umiddelbart synes at foreligge, og at prøvelsen i al fald må begrænses til en afgørelse af, om Kommissionen har skønnet åbenbart urigtigt, således at fællesskabsretten ganske klart er overtrådt.

De argumenter, der vedrører spørgsmålet om en krises beståen eller overhængende karakter er blevet omtalt særlig udførligt af de italienske selskaber, navnlig Feralpi, der er sagsøger i sag 264/78. Sidstnævnte selskab gør gældende at

henvisningen til en bestående eller overhængende krise er uanvendelig i tilfælde af vanskeligheder for blot en del af en given produktionssektor, når disse ikke mærkes i sektoren i øvrigt, fordi man dér råder over nyere teknologi eller udnytter ressourcerne bedre og således har en højere produktivitet. Indførelsen af nye tekniske metoder samt en bedre organisering af produktionen i nogle virksomheder medfører i realiteten på længere sigt en ny afbalanceret markedssituation, hvor de gamle uproduktive virksomheder til alles fordel er lukket og erstattet af andre.

Det er i det foreliggende tilfælde ubestridt, at produktionen af rundt armeringsstål i Fællesskabet var i tilbagegang, dengang beslutning 962/77 blev vedtaget. De sagsøgende selskaber hævder imidlertid at vanskelighederne for de store stålvirksomheder i Nord-europa mere skyldtes deres forældede produktionssystemer end den faldende efterspørgsel i Fællesskabet. Den med denne situation forbundne truende krise har altså ikke haft relation til markedet, hvor afsætningen fortsat var bemærkelsesværdig stor og priserne stadig tjenstgivende for ca. halvdelen af Fællesskabets producenter. Det var i de virksomheder, hvor produktiviteten var lavest, der var vanskeligheder (overvejende af finansiel art), og dette skyldtes i hovedsagen disse virksomheders manglende konkurrencedygtighed på fællesmarkedet og så meget desto mere på det internationale marked.

Jeg mener, at begrebet krise i artikel 61 må antages at skulle ses i sammenhæng

med situationen på markedet. I en af kommentarerne til EKSF-traktatens artikel 61 hedder det: Det er hensigten med mindestepriserne at råde bod på et eventuelt prisfald som følge af markedsstrukturen eller udviklingen til konjunkturerne, idet der ellers vil ske en reduktion af det produktionsapparat, der på længere sigt kræves til at dække behovene, og idet et kraftigt prisfald også vil kunne give anledning til en senere voldsom prisstigning (se hertil Zimmermann i Commentario CECA ved Quadri, Monaco, Trabucchi, Bind II, s. 832 og 833). Der er her ganske klart tale om krise i betydningen *markedsfænomen*, og som sådant enten konjunkturbestemt (midlertidigt fald i efterspørgslen i forhold til normalen) eller strukturbestemt (overskydende produktionskapacitet i forhold til en efterspørgsel der er under normalen). Et sådant fænomen vedrører navnlig efter en bedømmelse af de strukturproblemer, det rummer, alle producenter, idet den overskydende produktionskapacitet må være en følge af helhedssituationen i industrien i Fællesskabet.

Selv om mindestepriserne i det foreliggende tilfælde umiddelbart tjener til at beskytte nogle af Fællesskabets producenter af rundt armeringsstål mod (lovlig) konkurrence fra de øvrige mere effektive producenters side, så skal de dog ikke desto mindre også gennem det spillerum, de skaber for de førstnævnte virksomheders forsøg på at gennemføre strukturændringer og på at erhverve sig større konkurrenceevne, tjene til at undgå en alt for stor reduktion af produktionskapaciteten i Fællesskabet og de hermed forbundne uheldige virkninger for beskæftigelsen.

Det af selskabet Feralpi forfægtede synspunkt, hvorefter indførelsen af nye tekniske metoder og den heraf følgende forbedrede produktivitet på længere sigt fører til en ny afbalanceret markedsituation er så afgjort rigtigt; det er imidlertid desuden sikkert, at de mindre dynamiske virksomheder på kortere sigt risikerer at komme ud for alvorlige vanskeligheder. Når disse vanskeligheder i betragtning af de ramte virksomheders antal og indvirkningen på deres aktivitet og på beskæftigelsesniveauet har antaget eller truer med at antage vældige proportioner, vil det efter EKSF-traktatens ånd og system være på sin plads at overveje de muligheder for offentlige indgreb på markedet, som er fastsat med henblik på usædvanlige situationer for hermed at mindske de mere . . . tale økonomiske og sociale følger, som markedskræfternes fri spil kan afstedkomme.

Jeg skal desuden fremhæve, at det ikke i en situation der ikke blot karakteriseres af et udbud, der er altfor stort i forhold til efterspørgslen, men også og navnlig af ret store produktivitetsforskelle i sektorens virksomheder (og altså i omkostningsniveauet) er nødvendigt for konstateringen af en bestående åbenbar eller overhængende krise i den i artikel 61, litra b) forudsatte betydning, at de mest produktive virksomheders prisniveau synes usædvanligt lavt. Og jeg mener lige så lidt, at det forhold, at eventuelle fejlslagne beregninger, uforudseenhed, sløseri eller udygtighed muligt er en afgørende medvirkende årsag til den vanskelige situation, de mindst produktive virksomheder er kommet ud i, kan være til hinder for en konstatering som nævnt.

På baggrund af samtlige hermed anførte forhold er jeg nået til det resultat, at der i det foreliggende tilfælde ikke er relevante indicier overhovedet for en klar tilsidesættelse af den i artikel 61, litra b), fastsatte betingelse. Kommissionens skøn med hensyn til om en åbenbar krise bestod eller var overhængende under de foreliggende faktiske omstændigheder synes tværtimod at være rigtigt. Iværksættelsen af de i artikel 61, litra b), omhandlede foranstaltninger har derfor for så vidt været berettiget.

6. Et andet klagepunkt, der også tager sit udgangspunkt i begrebet krise, er fremført af det sagsøgende selskab Rumi. Dette selskab gør gældende, at det ikke i medfør af artikel 61 er muligt som en præventiv foranstaltning at indføre mindstepriser, og at det, når der bestod en åbenbar krise, var artikel 58, der omhandler indførelsen af et kvotasystem for produktionen, der skulle have været anvendt.

Jeg mener, at dette synspunkt er ubegrundet. Som allerede omtalt er Kommissionen i medfør af artikel 61, litra b), beføjet til at indføre mindstepriser inden for det fælles marked ikke blot, når en åbenbar krise er overhængende, men også når den allerede består. Hvad artikel 58 angår, er indførelsen af det her omhandlede kvotasystem betinget af, at de i artikel 57 angivne virkemidler ikke gør det muligt at imødegå krisen; disse indirekte virkemidler omfatter imidlertid bl.a. indgreb med hensyn til priser således som fastsat i traktaten og således navnlig også indførelse af en mindsteprisordning i medfør af artikel 61, litra b). Det vil således være indlysende, at Kommissionen ikke kan være forpligtet til at indføre et kvotasystem for produktionen, før end det har vist sig klart

umuligt at afbøde krisen ved hjælp af andre foranstaltninger herunder bl.a. indgreb på prisområdet.

Det skal tilføjes, at vedtagelse af foranstaltninger af den i artikel 58 omhandlede art i en åbenbar krisesituation under alle omstændigheder forudsætter, at Kommissionen har afsluttet det arbejde med at vurdere de komplicerede økonomiske forhold, der er nødvendigt for at kunne tage stilling til de indirekte virkemidlers utilstrækkelighed og altså til nødvendigheden af at benytte andre midler. Når henses til Kommissionens vide skønsmålinger, der naturligt nok er med til at give disse vurderinger deres særlige præg, kan det ikke af et rent og skært postulat om, at et kvotasystem for produktionen vil være mere virkningsfuldt end en mindsteprisordning udledes, at Kommissionens beslutning om at benytte sidstnævnte middel et retsstridig.

7. Det vil herefter være tid til at undersøge, om den anden af de to betingelser i artikel 61, litra b), for indførelsen af en mindsteprisordning har været opfyldt, dvs. om det i det foreliggende tilfælde har kunnet fastslås, at denne ordning var nødvendig for at nå de i artikel 3 nævnte mål. Mange af de sagsøgende selskaber og navnlig de italienske virksomheder gør gældende, at denne for beslutning 962/77 nødvendige forudsætning ikke har været til stede. Det skal imidlertid understreges, at man ved drøftelsen af dette spørgsmål må sørge for ikke at sammenblande betingelsen vedrørende nødvendigheden i henhold til artikel 3 af indførelsen af mindstepriser i den markedssituation for det omhandlede produkt, vi her skal bedømme, med andre spørgsmål vedrørende den konkret gennemførte ordning, såsom dennes formålstjenlighed, anvendelighed og egnethed.

De sagsøgende selskaber gør gældende, at den omhandlede generelle beslutning er i modstrid med de fleste af de i artikel 3 nævnte mål, jfr. navnlig artikel 3, litra a), c), d), f) og g).

i henhold til sine skønsbeføjelser og alene i hvert enkelt tilfælde på grundlag af sin vurdering af de økonomiske forhold på tidspunktet for vedtagelsen af de ekstraordinære foranstaltninger.

Hertil må indledningsvis bemærkes, at det blotte anbringende om (eller eventuelt en blot konstatering af), at mindsteprisbeslutningen ikke er forenelig med nogle af de i nævnte artikel 3 fastsatte mål, ikke er grund nok til at tale om klar tilsidesættelse af den i artikel 61, litra b), fastsatte betingelse.

I Domstolens praksis er det i sin tid blevet fastslået, at »i praksis må man, da målene i artikel 3 udgør almindelige principper, mod hvis gennemførelse og indbyrdes overensstemmelse man i *videst muligt omfang* skal stræbe, ... tilvejebringe en vis overensstemmelse mellem disse forskellige mål, idet det er åbenbart umuligt at gennemføre dem alle samtidig og hver især fuldt ud« (dom af 21. 6. 1958 i sag 8/57, Groupement des Hauts Fourneaux et Aciéries Belges, Sml. 1954-1964, s. 105, se endvidere den allerede anførte dom af 13. 6. 1958 i sag 9/56, Meroni).

Såfremt et »kompromis« mellem de forskellige mål pånøder sig under normale markedsforhold, må det godtages så meget mere i en krisesituation, hvor vedtagelsen af ekstraordinære foranstaltninger er berettiget. Her er der jo tale om tidsbegrænsede indgreb, og der er således yderligere grund til at acceptere, at Kommissionen foreløbigt giver nogle mål en fortrinnsstilling på andre måls bekostning. Det kan den naturligvis gøre

Det vil naturligvis vanskeligt kunne undgås, at en foranstaltning som fastsættelsen af mindstepriser, der fraviger de normale regler for det fælles kul- og stålmarkeds funktion, kommer i strid med nogle af de i artikel 3 nævnte mål. Således går fastsættelsen af mindstepriser på et højere niveau end det, som kan holdes af nogle producenter i sektoren, uden tvivl på tværs af det i artikel 3, litra c), nævnte mål vedrørende fastsættelsen af lavest mulige priser inden for det fælles marked. Det må imidlertid betænkes, at Kommissionen for at undgå denne uoverensstemmelse skulle være forpligtet til at etablere et mindsteprisniveau på linje med det laveste gældende prisniveau på markedet og dette ville være en alt for vidtgående begrænsning af den beføjelse til skønsmæssigt at fastsætte priser i medfør af artikel 61.

Også det anbringende, hvorefter der skulle foreligge en overtrædelse af det i artikel 3, litra a), nævnte mål (om en regelmæssig forsyning af det fælles marked) forekommer mig svagt begrundet. De sagsøgende selskaber gør gældende, at de kunne have sikret denne forsyning til mere fordelagtige priser end de fastsatte mindstepriser. Det vil vel være en overdrivelse at hævde, at alle forsyningsproblemer i hele Fællesskabets område for så vidt angår rundt omkringstål kunne være blevet løst alene i kraft af Brescia-virksomhedernes formåen. Tværtimod harmonerer efter min mening fastsættelsen af mindstepriser godt med det i artikel 3, litra a),

nævnte mål, eftersom den midlertidige beskyttelse af de mindst rentable virksomheder, i ly af hvilken de fik mulighed for at forny deres produktionsapparat og for at omlægge driften, skulle sikre en regelmæssig forsyning på markedet i Fællesskabet, således at man samtidig undgik risikoen for omfattende virksomhedslukninger og en senere deraf følgende knaphed på markedet for det pågældende produkt.

De sagsøgende selskaber gør endvidere — og med urette — gældende, at det i litra d) nævnte mål, der pålægger Fællesskabet at »overvåge opretholdelsen af sådanne vilkår, at virksomhederne tilskyndes til at udvikle og forbedre deres produktionsapparat« er tilsidesat. Det er ganske vist korrekt, at fastsættelsen af mindstepriserne på et højere niveau end markedsprisiniveauet ikke kan bidrage til gennemførelsen af dette mål for de mest produktive virksomheder, men billedet skifter når det gælder situationen i de urentable virksomheder. Den midlertidige beskyttelse, de har fået, har faktisk sat dem i stand til at skaffe sig de midler og den tid, de skulle bruge for at forbedre deres produktivitet og komme på højde med deres dygtigste konkurrenter.

De sagsøgende selskaber gør yderligere gældende, at den generelle beslutning strider mod det i artikel 3, litra f), fastlagte mål, hvorefter Fællesskabet skal fremme udviklingen af den internationale vareudveksling; de henviser herved til, at mindstepriserne i henhold til artikel 5 i beslutning 962/77 også skal overholdes af Fællesskabets producenter ved salg til forskellige nærmere angivne tredjelande. Det må imidlertid nævnes, at artikel 5 har sin baggrund i de særlige forbin-

delser mellem Fællesskabet og en række EFTA-lande, og at udviklingen af den internationale vareudveksling ikke ses at være truet ved en foranstaltning, der kun gælder en lille gruppe tredjelande.

Endvidere synes fastsættelsen af mindstepriser i et vist omfang at være i god overensstemmelse med det i artikel 3, litra g), nævnte mål, hvorved det pålægges institutionerne at »fremme en regelmæssig udvidelse og modernisering af produktionen samt en kvalitetsforbedring« idet de dog herved skal afholde sig fra beskyttelsesforanstaltninger mod konkurrerende industrier, som ikke er retfærdiggjort ved en uretmæssig handling fra disses side. I det foreliggende tilfælde er det imidlertid sikkert, at Kommissionen med fastsættelsen af bindende mindstepriser har haft til hensigt at hjælpe de kriseramte virksomheder til en forbedring af produktion og til nye ekspansionsmuligheder; men beslutningen har virket beskyttende, selv om Brescia-virksomhederne ikke på grund af deres adfærd i tiden før mindsteprisordningens vedtagelse er blevet beskyldt for at handle illoyalt. Det må så vel blot siges, at da mindstepriserne én gang var taget i anvendelse, var det meget vanskeligt at fremme udvidelse og modernisering i de virksomheder, som krisen var gået hårdest ud over, uden at disse priser kom til at virke som beskyttelsesforanstaltninger over for de virksomheder, der havde klaret sig fint under fri konkurrence.

Det sagsøgende selskab i sag 83/79, Maximilianshütte har for sin del gjort gældende, at beslutning 962/77 strider mod artikel 3, litra e), der pålægger institutionerne at »fremme en forbedring af arbejdernes leve- og arbejdsvilkår,

således at der for disse vilkår i takt med fremskridtet finder en udjævning sted inden for alle industrier, som Fællesskabet har ansvaret for«. Den påberåbte modstrid fremkommer derved, at det sagsøgende selskab ved en nøje overholdelse af beslutningens bestemmelser ville være blevet nødt til at afskedige en del af sine ansatte. Andre selskaber har fremført det samme argument med et snævrere sigte, nemlig i relation til anbringendet om nødret, som grund til, at der ikke har været mulighed for at pålægge dem bøder. Men en virksomheds særlige situation kan i og for sig ikke få real umiddelbar betydning ved vurderingen af retmæssigheden af en general beslutning og i betragtning af de følger, som talrige og hurtigt indtrædende virksomhedslukninger som omtalt i det foregående, ville have haft for personalet, vil det i det mindste i princippet være klart, at indførelsen af en mindsteprisordning var i overensstemmelse med den i artikel 3, litra c), nævnte sociale målsætning. Og selv om beslutningen sandt at sige ikke bidrager til en forbedring af arbejdernes leve- og arbejdsvilkår, har dens sigte dog været at undgå, at disse vilkår blev dårligere. Og dette må antages at stemme overens om ikke med nævnte bestemmelses bogstav, så dog med dens ånd.

På grundlag af denne analyse af de sagsøgende selskabers anbringender kan det altså fastslås, at Kommissionen med sin afgørelse om, at vedtagelsen af beslutning 962/77 var nødvendig for at gennemføre de i artikel 3 nævnte mål — og navnlig, som det her har kunnet konstateres, de i litra a), d) og e) fastlagte mål — ikke har gjort sig skyldig i en klar tilsidesættelse af traktaten.

Der vil hermed være tilstrækkeligt grundlag for at fastslå, at der ikke har foreligget nogen overtrædelse af artikel 61, ved hvilken den i litra b) fastlagte betingelse skulle være tilsidesagt.

8. De italienske sagsøgende selskaber har ved deres afvisning af, at beslutning 962/77 var nødvendig for at nå de i artikel 3 fastlagte mål gjort yderligere to synspunkter gældende; det ene vedrører mindsteprisniveauet (som de finder for højt) det andet den vedtagne foranstaltnings utilstrækkelighed. Det første kan man tage stilling til i lyset af artikel 61 og artikel 3, idet det svarer til et anbringende om, at fastsættelsen af mindstepriser på et niveau som beslutningens ikke var nødvendig for at nå de i artikel 3 nævnte mål (et lavere niveau ville, med andre ord, have været tilstrækkeligt). Med det andet synspunkt er man derimod, så vidt jeg kan se, inde på spørgsmålet, om den vedtagne foranstaltning har været passende for det tilstræbte mål, og dette spørgsmål skal jeg undersøge senere ved omtalen af proportionalitetsprincippet.

Det skal indledningsvis bemærkes, at artikel 61 ikke indeholder kriterier vedrørende det mindste- eller højsteprisniveau, Kommissionen kan vælge; bestemmelsen indskrænker sig til under omtalen af de formelle betingelser for foranstaltningen at stille krav om, at Det rådgivende Udvalg og Rådet bliver hørt angående dette spørgsmål. Jeg har allerede omtalt, at man efter henvisningen i artikel 61, litra b), til artikel 3 kan fristes til at hævde, at Kommissionen er

forpligtet til at anvende det laveste prisniveau, men jeg har ligeledes nævnt, at resultatet hermed vil blive det i en mindsteprissammenhæng ulogiske, at den bindende pris hele tiden bringes på linje med den gunstigste markedspris, endskønt det er klart, at prisreguleringen kræver en passende smidighed. Jeg mener derfor, at fastsættelsen af mindsteprisniveauet er et i høj grad teknisk spørgsmål, der må afgøres skønsmæssigt. Det skal derfor i den forbindelse endnu en gang bemærkes, at Domstolens prøvelse af Kommissionens afgørelser i den i artikel 36, stk. 3, forudsatte betydning, kun kommer på tale, når der efter en vurdering af de økonomiske forhold er noget der tyder på en klar tilsidesættelse af en retsregel og altså i det foreliggende tilfælde af den regel, hvorefter fastsættelsen af mindstepriser, der er så høje, at de lægger sig i vejen for gennemførelsen af de i artikel 3 nævnte mål eller forekommer overdrevne på baggrund af disse måls beskaffenhed, er forbudt.

Herefter finder jeg det på sin plads at gå tættere ind på dette spørgsmål. De sagsøgende selskaber har først og fremmest kritiseret Kommissionen for dens valg af et gennemsnitsniveau, der lå højere end det hidtil anvendte i de konkurrencedygtige virksomheder og under de kriserammede virksomheders. Kommissionen så ved valget af dette »politiske« kriterium, bort fra, at virksomhedernes omkostninger svinger stærkt ikke blot på grund af prisen på de råvarer, der anvendes, men også på grund af forskelle af administrativ og organisatorisk art. Men Kommissionen gik alene ud fra råvareomkostningerne og fandt frem til et »gennemsnit for de virksomheder, der producerer rundt armeringsstål af stang-

stål og dem, der anvender jernmalm. Den eneste rigtige løsning efter artiklerne 3 og 61 ville, siges det, have været at lægge »den laveste fortjenstgivende pris« til grund for fastsættelsen af mindsteprisniveauet. Kun herved kunne man have undgået at ødelægge de mest produktive virksomheders stilling.

De synspunkter, der hermed er refereret, indeholder intet om de formål, der typisk er tænkt på med en mindsteprisordning for et marked præget af et skævt forhold mellem mere dynamiske virksomheder og virksomheder, der kører dårligt under fri konkurrence. For mig er der ingen tvivl om, at det på et sådan marked er hensigten med mindstepriserne at skaffe de svage virksomheder flere afsætningsmuligheder, og at de mere dynamiske virksomheders afsætningsmuligheder uundgåeligt begrænses i takt hermed, fordi mindstepriserne begrænser deres mulighed for at tilbyde gunstige priser. I det foreliggende tilfælde måtte man altså finde frem til et mindsteprisniveau, der gav de bedste af de urentable virksomheder mulighed for at fortsætte og gennemføre en omlægning og modernisering af driften, og de sagsøgende selskabers synspunkt, hvorefter Kommissionen med fastlæggelsen af et mindsteprisniveau, der lå over prisniveauet i de mest konkurrencedygtige virksomheder, har overtrådt bestemmelserne i artikel 61, litra b), er derfor uantageligt.

Efter min mening kan den gennemsnitsmålestok, Kommissionen er gået ud fra, ikke anses for urimelig (ej heller, fordi den ikke er aritmetisk). Da der inden for Fællesskabet var store forskelle i omkost-

ningsniveauet, var det faktisk umuligt at fastlægge mindsteprisniveauet efter omkostningerne i de virksomheder, hvor produktiviteten var lavest, idet man herved ville have indført en alt for voldsom ændring af markedsforholdene, nemlig en betydelig prisstigning, der ville have været økonomisk uacceptabel for forbrugerne. Det ville på den anden side også have været umuligt alene at lægge omkostningerne i de mest produktive virksomheder til grund, idet det herefter ville have været formålsløst at fastsætte mindstepriser i betragtning af, hvorledes disse priser var tænkt at skulle virke inden for rammerne af den ved beslutning 962/77 indførte ordning. Det var altså nødvendigt at finde den bedst mulige fællesnævner for de forskellige berørte producentgruppers situation og interesser, og det har Kommissionen bestræbt sig på.

Det vil endelig være på sin plads kort at omtale reglen i artikel 61, stk. 2, hvorefter »... Den høje Myndighed [ved fastsættelsen af priser skal] tage hensyn til nødvendigheden af at sikre kul- og stålindustriens samt forbrugerindustriernes konkurrencedygtighed i overensstemmelse med de i artikel 3, litra c), angivne principper«. Med henvisningen specielt til litra c) er det formentlig først og fremmest hensigten at fremhæve reglen om, at det skal overvåges, at prisændringer ikke medfører forhøjelser af prisniveauet som helhed eller af priserne på andre områder samt om at de fornødne afskrivninger skal kunne foretages og en normal forrentning være mulig.

Artikel 61, stk. 2, er vel oprindeligt tænkt at skulle tjene til en udligning af produ-

cent- og forbrugerinteresser. Men man må ikke se bort fra at nødvendigheden af at sikre producentvirksomhedernes konkurrencedygtighed udtrykkeligt anerkendes. Med hensyn til det foreliggende tilfælde kan det på grundlag heraf fastslås, at den generelle beslutning havde måttet anses for retsstridig, hvis priserne var blevet fastlagt på et niveau, der åbenbart udelukkede enhver konkurrencedygtighed i de virksomheder, som beslutningen var rettet til. Men de sagsøgende virksomheder har gjort gældende, at deres konkurrencedygtighed blev alvorligt truet ved beslutning 962/77, idet det for rundt armeringsstål i særlig grad er priserne der konkurreres på, mens kvalitetsforskelle næsten ikke spiller nogen rolle. I en situation som den her omhandlede kan en mindsteprisordning imidlertid ikke undgå at forringe de mest dynamiske og konkurrencedygtige virksomheders stilling. Det efter min mening afgørende bliver dog, at virksomhederne uanset mindstepriserne fortsat har visse konkurrencemuligheder, fordi mindsteprisniveauet er lavere end prisniveauet i de virksomheder, som krisen er gået hårdest ud over. Jeg mener i al fald ikke, at Domstolen har fået forelagt faktiske oplysninger, på grundlag af hvilke det med sikkerhed kan fastslås, at de berørte virksomheders konkurrenceevne gik tabt som følge af den her omhandlede beslutning.

9. De sagsøgende selskaber har ikke blot bestridt, at beslutning 962/77 er i overensstemmelse med EKSF-traktatens artikel 61 og artikel 3, hvortil der henvises i førstnævnte artikels litra b); de har desuden henvist til nogle andre regler i traktatens første afsnit og

hævder, at også disse regler er overtrådt ved beslutningen. Det er disse anbringender, jeg nu går over til at undersøge.

I henhold til EKSF-traktatens artikel 2, stk. 2, skal Fællesskabet »efterhånden skabe de forudsætninger, som i sig selv sikrer den mest rationelle fordeling af produktionen på det højeste produktivitetsniveau, samtidig med at det herved sørger for at bevare stabiliteten i beskæftigelsen og at forhindre, at dybtgående og vedvarende forstyrrelser opstår i medlemsstaternes økonomier«. Det gøres nu altså gældende, at denne bestemmelse er blevet overtrådt, idet det fastlagte mindsteprisniveau ophæver de mest produktive virksomheders forspring i konkurrencen, således at de hindres i at tilbyde så favorable priser, som de på grund af deres produktivitet er i stand til. Fastsættelsen af mindstepriser har altså også været en overtrædelse af den citerede artikel, for så vidt der heri tales om at bevare stabilitet i beskæftigelsen, for hvis de sagsøgende selskaber havde overholdt den anfægtede beslutning ville det have betydet en alvorlig trussel mod beskæftigelsen i en stor del af denne industrisektor i Fællesskabet.

Det sagsøgende selskab i sag 83/79 Maximilianshütte gør på sin side gældende, at artikel 2, stk. 1, er overtrådt; ifølge denne bestemmelse har Fællesskabet »til opgave i overensstemmelse med medlemsstaternes økonomi i sin helhed ... at bidrage til udvidelse af den økonomiske aktivitet, til fremme af beskæftigelsen og til højnelse af levestandarden i medlemsstaterne«. Mindsteprisordningen har i strid med denne regel betydet en urimelig byrde for den sydtyske økonomi og navnlig for de dér hjemmehørende små stålproducenter.

Jeg skal henvise til, at den her omhandlede artikel angiver Fællesskabets opgaver i meget vide vendinger. Dens ordlyd — og navnlig fremhævelsen af den *gradvise* tilvejebringelse af de forudsætninger, der er tale om — viser, at der er tale om bestemmelse af programmatisk art.

Gennemførelsen af de almindelige mål, der ligger til grund for Fællesskabets hele virksomhed, vil naturligvis være en meget langsigtet opgave og kan ikke undgå at blive udsat for tilfældige omskiftelser. Herved kan undertiden kortsigtede foranstaltninger blive nødvendige; disse vil isoleret bedømt kunne forekomme i strid med de i artikel 2 nævnte mål, men bidrager dog i et videre perspektiv til den for samtlige de retsundergivne mindst bekostelige gennemførelse heraf.

Traktaten har faktisk med reglerne om offentlige indgreb i bestemt angivne tilfælde gjort en række undtagelser fra de normale regler om fællesmarkedets funktion, der er baseret på markedsøkonomiske principper (som det fremgår af artiklerne 2, 3 og 4). I traktaten finder man således et sæt af regler, hvoraf nogle følger disse principper, mens andre fraviger dem ved på ganske bestemte betingelser at tillægge Fællesskabets institutioner vidtgående beføjelser. I sidste ende stemmer dog selv de sidstnævnte regler overens med den generelle målsætning, for så vidt som formålet med de efter disse regler tilladte beføjelser til at foretage indgreb er at muliggøre overvindelsen af konjunkturbestemte forhold, der lægger sig hindrende i vejen for opretholdelsen af et frit marked.

Det er i det foreliggende tilfælde ikke til at komme uden om, at uden beslutning 962/77 ville næsten to tredjedele af Fællesskabets producenter være kommet i en meget vanskelig situation, idet de ikke ville have været i stand til at klare sig i konkurrencen med de mere produktive virksomheder; dette ville formentlig have skadet beskæftigelsen, hvis stabilitet i henhold til artikel 2, stk. 2, skal søges bevaret. Beslutningen imødekom også behovet for at undgå de dybtgående og vedvarende forstyrrelser i medlemsstaternes økonomier, der kunne være blevet resultatet af et produktionsstop i de mange armeringsstålproducerende virksomheder, der var hårdere ramt af krisen. Så selv om det i relation til »en mere rational fordeling af produktionen på det højeste produktionsniveau« ville have været at foretrække, at de finansielt og teknisk velstillede virksomheder fik fuld frihed ved prisfastsættelsen og dermed mulighed for at drage fordel af deres konkurrencemæssige forspring frem for Fællesskabets øvrige producenter, berettiger de heraf følgende farer for bevarelsen af stabiliteten i beskæftigelsen og for opretholdelsen af produktionsapparatet hos de sidstnævnte de anfægtede foranstaltninger også på baggrund af de almindelige bestemmelser i artikel 2.

interesser og endnu mere mellem to klart adskilte interesser af almen karakter; enten måtte man opmuntre og belønne den, som i kraft af sin produktivitet og effektivitet havde klaret sig godt i den fri konkurrence, eller også måtte man søge at sikre stabilitet i beskæftigelsen samt bibeholdelse af et mere omfattende og vidtforgrenet produktionsapparat. Begge interesser er efter en abstrakt bedømmelse beskyttelsesværdige, men under de særlige forhold der herskede ved vedtagelsen af den anfægtede beslutning var de i klar indbyrdes modstrid. Det vil her være tilstrækkeligt at bemærke, at det tilkom Kommissionen at træffe dette valg (i al fald på kortere sigt). Domstolen er principielt afskåret fra at efterprøve rigtigheden heraf, idet den — som allerede nævnt — ikke kan sætte sine egne hensigtsmæssighedsvurderinger i stedet for det valg af økonomisk politik, som det institutionelt kompetente organ har truffet. Dette gælder ikke, må det så rigtignok tilføjes, hvis der foreligger en klar tilsidesættelse af fællesskabsretten; om nogen klar tilsidesættelse af artikel 2 kan der dog, efter min mening, ikke virkelig blive tale i det foreliggende tilfælde.

Den udvikling på Fællesskabets marked for rundt armeringsstål, der blev resultatet af, at der nu var opstået en gruppe mindre men konkurrencedygtige producenter dér, ved siden af de mindre moderne og tungt organiserede virksomheder, medførte, at der måtte træffes et valg mellem de to gruppers divergerende

10. De sagsøgende selskaber har i første række — under henvisning til traktatens artikel 4, der indeholder de vigtigste forbudsregler vedrørende indførelsen og opretholdelsen af det fælles marked for kul og stål — gjort gældende, at der foreligger en forskelsbehandling af producenter, og de støtter sig herved på forbudet i nævnte artikels litra b) mod forholdsregler eller fremgangsmåder, der medfører en sådan for-

skelsbehandling, i hovedsagen derved, at mindsteprisordningen har begunstiget nogle producenter (de svageste i konkurrencen) på de andre producenters bekostning. I formel henseende kan der bortses herfra, idet de ved beslutning 962/77 indførte mindstepriser er de samme for samtlige producenter i Fællesskabet. »Reelt« foreligger der forskelsbehandling, idet to forskellige situationer — nemlig dels de konkurrencedygtige virksomheders situation, dels de kriseramte virksomheders situation — er blevet behandlet ens ved indførelse af den ensartede mindsteprisordning. Og da minsteprisniveauet er lavere end niveauet for de listepriser, der blev anvendt forinden af samtlige virksomheder i Fællesskabet undtagen Brescia-virksomhederne, gør de sidstnævnte gældende, at Kommissionen med vedtagelsen af den anfægtede generelle foranstaltning har taget højde for situationen i de øvrige virksomheder men ikke for de italienske små og mellemstore virksomheders stilling og markedsandel, hvilket også, i og for sig, er en overtrædelse af forbudet mod forskelsbehandling.

Det skal hertil bemærkes, at det for forskelsbehandling væsentligste karakteristikon er at finde i det urimelige, for ikke at sige det vilkårlige i at behandle forskellige situationer lige eller lige situationer forskelligt. Men den ligebehandling af virksomheder i forskellige situationer, som de sagsøgende selskaber kritiserer, kan ikke anses for urimelig. Fastsættelse af bindende minstepriser på et højere niveau end markedsprisniveauet, der i henhold til traktaten kan ske i tilfælde af krise eller trussel om krise, og som har til formål at beskytte de svageste virksomheder, kan nemlig kun virke efter sit ved loven fastsatte

formål, såfremt den binder samtlige erhvervsdrivende i sektoren. Ser man nu på de virkninger, som beslutningen var tænkt at skulle have, og som den også faktisk fik for virksomheder, der i konkurrence- og produktivitetsmæssig henseende var i forskellige situationer, kan det ikke overraske nogen, at de blev gunstige for nogle og ugunstige for andre. Dette følger logisk af de heromhandlede foranstaltningers beskaffenhed. Og jeg finder derfor de sagsøgende selskabers anbringende om forskelsbehandling til gunst for dem aldeles grundløst.

Artikel 4, litra b), er i videre omfang blevet påberåbet til støtte for anbringendet om minsteprisordningens retsstridighed, nemlig for så vidt angår forbudet mod »forholdsregler eller fremgangsmåder, der hindrer køberens frie valg af leverandør«. Det er herved blevet gjort gældende, at beslutningen er til hinder for et frit valg som nævnt og desuden udgør en restriktion for fri vareomsætning, der strider mod samme artikels litra a). Dette skulle være tilfældet fordi forbrugeren naturligt vil være tilbøjelig til at købe på sit nationale marked, når han under alle omstændigheder skal betale det samme; herved sker der en faktisk begrænsning af mulighederne for salg til kunder i andre medlemsstater og altså en begrænsning af samhandelen i Fællesskabet.

Jeg er faktisk mest tilbøjelig til at mene, at minsteprisordningens indvirkning på

handelsstrømmene og på købernes frie valg af leverandør er en alt for middelbar følge af beslutningen til, at det kan hævdes, at denne strider mod artikel 4, litra a) (der efter sin ordlyd forbyder *kvantitative* restriktioner for vareomsætningen) eller mod artikel 4, litra b) i.f. Navnlig bemærkes, at valg af leverandør ofte påvirkes af andre faktorer end prisen. Og det skal tilføjes, at det ved de klagerpunkter, der her er tale om, er en forudsætning, at bestemte producenter fra én medlemsstat ved hjælp af deres favorable priser har skabt sig en position på markederne i andre medlemsstater; men dersom det anerkendes, at Kommissionen kan fastsætte bindende mindstepriser, der er højere end disse særlig favorable priser, og endvidere at det er tilladeligt at søge at bringe produktiviteten og konkurrenceevnen hos de andre virksomheder i vejret ved hjælp af mindsteprisfastsættelsen, bliver de forhold, som klagepunkterne gælder, i og for sig at anse som økonomiske ulemper i tilknytning til Fællesskabets indgreb og ikke som indicier for en tilsidesættelse af traktaten fra dette side. Og skulle man endelig være af den opfattelse, at en afgørelse om indførelse af mindstepriser lægger sig hindrende i vejen for køberens valgfrihed og de frie varebevægelser, kan det ikke nytte noget at se bort fra, at fællesskabslovgiveren med bestemmelserne om eventuelle foranstaltninger af denne art klart nok har anerkendt, at bestemmelserne i artikel 4, litra a) og litra b), midlertidigt kan fraviges ved vedtagelsen af sådanne foranstaltninger.

ningen er en restriktiv foranstaltning, der i strid med artikel 4, litra d), tilsigter opdeling og udnyttelse af markederne og som fordrejer normale konkurrencebetingelser i strid med artikel 5, stk. 2, 3. led. Til støtte herfor anfører de de samme anbringender som dem, de har anført til støtte for den påståede overtrædelse af artikel 4, litra a) og litra b); deres ræsonnement svarer til det, jeg allerede har vendt mig mod. Det skal derfor gentages, at enhver beslutning om fastsættelse af mindstepriser udgør en væsentlig begrænsning af virksomhedernes muligheder for at konkurrere på priserne; den risikerer derfor også at bidrage til en opdeling af det fælles marked, for så vidt som forbrugerne faktisk vil være tilbøjelige til at foretrække deres hjemlige leverandører; der er imidlertid hermed tale om ulemper ved mindsteprisordningen, som bestemt ikke kan medføre, at denne ordning bliver ugyldig. Det er desuden kendt, at de omhandlede foranstaltninger er blevet truffet for en forholdsvis kort periode, og at de kun er lovlige under en krise; dersom de skulle blive opretholdt også efter at de omstændigheder, der begrundet dem, ikke længere forelå ville deres protektionistiske karakter træde endnu tydeligere frem, og de ville til sidst også blive til fordel for de virksomheder, der ikke inden for et rimeligt tidsrum havde været i stand til at komme konkurrencemæssigt på fode. En sådan udvikling — som der ikke for tiden synes optræk til — ville komme i strid med traktatens system og grundprincipperne for det fælles kul- og stålmarked. I den nuværende situation må klagepunkterne i henhold til traktatens artikel 4, litra d), og artikel 5 imidlertid anses for grundløse.

De sagsøgende selskaber har endvidere beklaget sig over, at mindsteprisbeslut-

11. Foruden de traktatregler, der hidtil er omtalt og gennemdrøftet, er to retsgrundsætninger i fællesskabsretten blevet påberåbt til støtte for påstandene, nemlig grundsætningen om ejendomsrettens ukrænkelighed samt proportionalitetsprincippet.

Jeg finder det ikke påkrævet at gøre noget videre ud af førstnævnte grundprincip. Ifølge de sagsøgende selskaber opstod der som følge af mindsteprisordningen sådanne forhold, at de erhvervsdrivende var ude i en risiko for at miste deres virksomheder, hvilket skulle stride mod beskyttelsen af ejendomsretten som fastlagt ved Den europæiske Menneskerettighedskonvention (eller rettere: ved den 1. protokol til denne konvention). Jeg har tidligere — i mit forslag til afgørelse fra den 8. november 1979 i sag 44/79, Hauer — haft lejlighed til at fastslå, at ejendomsretten nyder fuld anerkendelse og beskyttelse i Fællesskabets retsorden såvel i henhold til de forfatningsmæssige principper, der er fælles for medlemsstaternes retssystemer, som i henhold til den europæiske konvention, og at den enkeltes interesser således er sikret navnlig i tilfælde af ekspropriation og rådighedsbegrænsning af hensyn til almenvellet. Men jeg finder det indlysende, at beslutningen om indførelse af mindsteprisordningen intet har med ekspropriation eller rådighedsbegrænsning at gøre. Der er slet og ret tale om regulering af erhvervsøkonomisk aktivitet. Faktisk har de sagsøgende selskaber tilsyneladende med en række almindelige henvisninger til individets grundrettigheder også villet påberåbe sig princippet om erhvervsfrihed; erhvervsfriheden antastes imidlertid aldrig af en prisregulerende foranstaltning; den giver nemlig den enkelte mulighed for et frit erhvervsvalg og for at skabe og lede

erhvervsvirksomheder uden at begrænse det offentliges beføjelser til af hensyn til almenvellet at gribe ind på erhvervsøkonomiske områder og altså til eventuelt at regulere prisdannelsen.

I øvrigt sker der ved det anbringende, der behandles her, en forveksling af beslutningen om fastsættelse af mindstepriser og de følger, som dens anvendelse ifølge de sagsøgende selskaber kunne have fået. Det skal derfor fremhæves, at beslutningens retmæssighed i henhold til de grundlæggende regler om menneskerettighederne ikke kan bero på de virkninger, som det antages (eller hævdes), at beslutningen kan få for nogle af dem, den er rettet til. I al fald vil spørgsmålet om påregneligheden af alvorlige skadelige følger af beslutning 962/77 — de sagsøgende selskaber gør nemlig gældende, at beslutningen, hvis den var blevet overholdt, kunne have fået alvorlige følger for deres fortsatte virksomhed og endog have truet deres eksistens — først være retligt relevant i forbindelse med drøftelsen af nødretsproblematikken, som jeg kommer ind på i det følgende.

12. Det er til støtte for den opfattelse, at beslutningen om fastsættelse af mindstepriser har været en overtrædelse af proportionalitetsprincippet blevet anført, at den byrde, der ved beslutningen blev pålagt en del af de virksomheder, den var rettet til, var uforholdsmæssig stor. De sagsøgende selskaber gør gældende, at de, hvis de skulle overholde beslutning

962/77 måtte have indskrænket driften væsentligt; herved ville de være kommet ud i betydelige finansielle og kommercielle risici, og beskæftigelsesniveauet kunne være blevet truet. For ministålværkerne, der har specialiseret sig i produktion af rundt armeringsstål, ville sådanne følger have været så meget mere mærkbare, som deres drift med de store, faste omkostninger til administration kun lader sig opretholde under fuld udnyttelse af deres produktionsapparat; de har reelt ikke, som de større virksomheder, mulighed for at kompensere ved hjælp af andre produktioner. Og da beslutning 962/77 var utilstrækkelig i forhold til det mål, der skulle nås, har byrden for de mest konkurrencedygtige virksomheder vedkommende haft karakter af en uønsket og uopfordret opførelse.

De sagsøgende selskaber har gjort dette punkt til genstand for en meget udførlig omtale; de har herved navnlig fremhævet to mangler ved mindsteprisordningen i den udførelse, den havde fået i den her omhandlede beslutning: den omstændighed, at ordningen ikke fra først af omfattede de handlende (det gjorde den som allerede nævnt først fra december 1977 ved beslutning 3002/77, der blev vedtaget i medfør af EKSF-traktatens artikel 95) med den deraf følgende frihed i prismæssig henseende ved salg af armeringsstål indført fra tredjelande. Disse medfødte mangler ved ordningen umuliggjorde, ifølge de sagsøgende selskaber, gennemførelsen af målene med beslutning 962/77; de virksomheder, der blev forpligtet til at overholde mindsteprisordningen, måtte hermed i strid med proportionalitetsprincippet se deres handlenfrihed beskåret til ingen verdens nytte.

Der kan efter min mening ikke være tvivl om, at spørgsmålet vedrørende mindste-

prisordningens mangler i beslutningens indledende anvendelsesperiode har stor betydning. Den alvorlige situation, der opstod, fordi handelen i en vis tid stod frit med hensyn til prisfastsættelsen, må nøje undersøges og tillægges sin rette betydning ved vurderingen af de sagsøgende selskabers adfærd. Dette betyder imidlertid ikke, at man uden at gå nærmere ind på proportionalitetsprincipets rækkevidde og de oplyste omstændigheders beskaffenhed i lyset af dette princip kan fastslå, at princippet er overtrådt.

For de producenter, der var i stand til at sælge til priser under de af Kommissionen fastsatte mindstepriser og for deres kundekreds, var beslutning 962/77 ensbetydende med, at det i kraft af et offentligt indgreb kom til en betragtelig prisforhøjelse. At man ved denne forhøjelse, der bestemt ikke kunne være velset af køberne, lod de handlende beholde adgangen til frit at sælge varer fra deres lagre og fra tredjelande til gunstigere priser skabte en situation, der måtte give anledning til markedsforstyrrelser. Kunderne hos de dygtigere producenter, hvis priser hidtil havde været de gunstigste, tilskyndedes til at afgive ordrer til anden side eller udsatte i al fald deres indkøb i håb om at kunne få deres sædvanlige leverandører til at tilbyde samme betingelser som de handlede.

Den faktisk overhængende fare for, at den frihed, der fortsat var indrømmet de handlende, skulle fremkalde en økonomisk og psykologisk let forståelig kædereaktion hos producenterne, skyldtes, som omtalt af Kommissionen i den anden betragtning til den tidligere

nævnte beslutning 3002/77, at en væsentlig del af salget af rundt armeringsstål på det fælles marked sker gennem de handlende. Det sagsøgende selskab Maximilianshütte, hvis oplysninger på dette punkt ikke er blevet bestridt af sagsøgte, har anført, at i al fald 85 % af omsætningen af rundt armeringsstål på det tyske marked går over de handlende. De handlende lå, dengang beslutning 962/77 trådte i kraft, inde med store lagre; de kunne hermed dække den samlede efterspørgsel i Fællesskabet i to måneder, og deres mulighed for fortsat gennem køb af varer fra tredjelande til priser under mindstepriserne at holde en vis lagerreserve, udgjorde en alvorlig trussel mod producenterne i Fællesskabet og et argument, hvormed deres kunder søgte at presse dem til en konkurrencedygtig prispolitik. Selve den omstændighed, at Kommissionen syv måneder efter mindsteprisordningens ikrafttræden besluttede sig til at lade også handelen være omfattet, viser, at den påpegede mangel havde medført alvorlige forstyrrelser i de forhold, hvorunder ordningen skulle virke.

salg til de af dem kontrollerede handels-selskaber overholdt mindsteprisordningen kunne de bestemme, at handelsselskaberne skulle videresælge til lavere priser; en sådan mulighed havde de små og mellemstore virksomheder ikke.

Hertil kommer de fordrejende virkninger for den heromhandlede ordning af indførslerne fra tredjelande, ved hvilke priserne var frie og lavere end de for Fællesskabets producenter gældende mindstepriser, og disse indførsler må tillægges så meget større betydning, som Kommissionen i 1977 endnu ikke havde afsluttet de aftaler med de vigtigste eksporterende lande, i kraft af hvilke prisniveauet i tilbud fra disse lande sidenhen har kunnet bringes op nærheden af mindesteprisniveauet Fællesskabet.

For så vidt angår de handlendes frihed finder jeg også, at der er grund til at fremdrage et andet punkt i det sagsøgende selskab Maximilianhüttes argumentation. Som bekendt, ejer de store stålvirksomheder handelsselskaber, der er formelt uafhængige, og som ikke er »salgsorganisationer« i den i beslutningerne 30 og 31/53 forudsatte betydning (dvs. virksomheder, der foruden at stå for salget af moderselskabets varer, også forhandler andre producenters varer). Gennem disse handelsselskaber var de store virksomheder i stand til at påføre de små og mellemstore producenter pris-konkurrence. Samtidig med at de formelt ved fakturering til mindstepriserne af

Efter det af Kommissionens befuldmægtigede under retsforhandlingerne oplyste svarede den i Fællesskabet solgte mængde rundt armeringsstål fra tredjelande i 1977 til 3,5% af fællesskabsproduktionen; denne andel steg til 4,2% i 1978. Men det skal uanset disse tilsyneladende beskedne tal fastslå, at det forhold, at importen fandt sted til frie priser, var en stærkt medvirkende årsag til uroen på markedet og til kundernes manglende lyst til at affinde sig med de mindstepriser, Kommissionen havde fastsat; dette sidste gælder i al fald de mere effektive producenters kundedrejs, der tidligere havde kunnet købe til de laveste priser på markedet.

En yderligere årsag til uro var at finde i den adgang til tilpasning til tilbud fra virksomheder uden for Fællesskabet, som Fællesskabets virksomheder benyttede sig af. Beslutning 527/78 af 14. marts 1978, der indeholdt et forbud for fremtiden med denne form for tilpasning (og som blev vedtaget, efter at fællesskabslovgiveren allerede ved artikel 6, stk. 2, i beslutning 962/77 havde forsøgt at gøre tilpasning til tilbud på rundt armeringsstål fra lande uden for Fællesskabet afhængig af opfyldelsen af visse betingelser), er et klart udtryk for, hvor alvorlige følger denne form for tilpasning havde haft for den rigtige gennemførelse af mindsteprisordningen. I den anden betragtning til beslutning 527/78 erkendte Kommissionen således, at erfaringen havde vist, at det ikke var muligt at få mindstepriserne overholdt, såfremt lavere pristilbud kunne tjene som grundlag for tilpasninger, og at fjernelsen af adgangen til tilpasning til lavpristilbud fra tredjelande derfor var nødvendig for at undgå en forstærkning af de pristrykkende virkninger i Fællesskabet. Denne erklæring kan ses som en yderligere meget sigende indrømmelse af den ved beslutning 962/77 indførte ordnings alvorlige utilstrækkelighed. Til alt dette må sluttelig tilføjes, at det som følge af den alt for sent etablerede kontrol med importen fra tredjelande var muligt efter import via Schweiz eller Østrig at sælge rundt armeringsstål produceret i en medlemsstat i andre medlemsstater til frie priser.

Tilbage står at afgøre, om de just omtalte forhold har ført til en tilsidesæt-

telse af proportionalitetsprincippet. Dette princip er som bekendt er fundamentalt princip i Fællesskabets retsorden (se hertil Domstolens dom af 17. 12. 1970 i sag 25/70, Einfuhr- und Vorratsstelle Getreide mod Köster, Sml. 1970, s. 259, og de senere domme af 24. 10. og 13. 11. 1973 i henholdsvis sag 5/73, Balkan-Import-Export og de forenede sager 63-69/72, Werhahn, Sml. 1973, s. 1091 og s. 1229). Ifølge dette princip udkræves det, »at de tilstræbte mål ... opnås på de gunstigste betingelser for og under de mindste mulige ofre fra de pågældende virksomheders side« (som fastslået af Domstolen i dom af 13. 7. 1962 i sag 19/61, Mannesmann, Sml. 1954-1964, s. 333) eller endnu tydeligere, at de byrder (afgifter), der pålægges de erhvervsdrivende ikke overstiger det, der er nødvendigt, for at myndighederne kan nå de mål, der er sat (som det hedder i dommen af 24. 10. 1973 i sagen Balkan-Import-Export). Har Kommissionen nu i det foreliggende tilfælde respekteret denne begrænsning?

I denne sammenhæng finder jeg det rettest først at gøre en bemærkning om arten af den her omhandlede foranstaltning. Der er ikke i og for sig tale om en foranstaltning, der bebyrder samtlige adressater, men derimod om en foranstaltning, der, i kraft af det prisniveau den fastsætter, er til fordel for nogle og til ulempe for andre, der må se deres konkurrenceevne og dermed salget af deres produkter begrænset. Jeg har allerede sagt — det skulle vel næsten være overflødigt at gentage det — at denne forskellige behandling er retmæssig, idet

den er en logisk følge af foranstaltninger vedtaget i en krisesituation præget af store produktivitetsforskelle. Proportionalitetskriteriet skal altså anvendes på det offer, som nogle adressater har skullet bære; men omfanget af dette offer beror i hovedsagen på mindsteprisniveauet, og i så henseende har jeg allerede udtalt det som min opfattelse, at den løsning, der blev valgt — nemlig et gennemsnitsniveau i forhold til markedspriserne — ikke kan anses for uretmæssig.

I realiteten betoner de sagsøgende selskaber da også i deres argumentation, at deres ofre har været formålsløse som følge af utilstrækkeligheden af beslutning 962/77, dvs. dens uegnethed for gennemførelsen af de tilstræbte mål uden supplerende foranstaltninger (der blev truffet senere). Sagen anskues herved på en anden måde, og jeg har nævnt den store betydning, dette har. Men jeg synes ikke, at der herved kan udledes noget i retning af en overtrædelse af proportionalitetsprincippet. Det kan jo på den ene side i formel henseende indvendes, at overholdelsen af dette princip skal efterprøves ud fra indholdet af den akt, der undersøges, og ud fra omfanget af den byrde, der herved pålægges og ikke på grundlag af forholdet mellem den omhandlede akt og andre foranstaltninger til forstærkning af dennes praktiske virkninger. I virkeligheden kunne Kommissionen ved at gå frem i henhold til artikel 61, ikke foretage sig andet end at regulere de priser, de producerende virksomheder anvendte (dette følger af artikel 80). For også at inddrage de handlende under mindsteprisordningen, måtte den gå frem efter artikel 95. Dette betyder, at den udelukkende for producenterne anvendte prisforanstaltning ifølge traktatens indre logik er af en selvstændig natur.

Jeg vil derfor stille mig tvivlende over for den mulighed, at foranstaltningen anses for stridende med proportionalitetsprincippet, fordi der ikke blev truffet andre foranstaltninger, der var nødvendige for at få en økonomisk effektiv ordning tilvejebragt. Afgørelsen af, om der var tale om et passende offer, må på den anden side nødvendigvis afhænge af, om de, der skulle bære det, beviser, at det var uforholdsmæssigt stort; men det bliver afgjort meget vanskeligt at få et sådant bevis fra dem, der ikke har villet bære noget offer, dvs. dem, der overtrådte beslutning 962/77, fordi de fandt overholdelsen alt for byrdefuld. Med andre ord, såfremt proportionalitetsprincippet hævdes overtrådt i kraft af beslutningens uegnethed, er det ikke nok at hævde, at ordningen skulle have været suppleret med andre foranstaltninger; det må også bevises, at ordningen ikke har virket efter hensigten, så længe sådanne foranstaltninger ikke fandtes. Idag er det imidlertid umuligt at finde ud af, om ordningen fungerede dårligt, fordi den var mangefuld eller fordi den blev overtrådt.

På baggrund af disse betragtninger vil jeg sluttelig afvise, at proportionalprincippet, som anført af nogle af de sagsøgende selskaber, er blevet tilsidesat i det foreliggende tilfælde. Tilbage står så, at udbygningen af mindsteprisordningen med andre foranstaltninger, der blev vedtaget i slutningen af 1977 skulle have været gennemført noget tidligere. Kommissionen burde, da den fastsatte mindstepriser på et højere niveau end prisniveauet i de mest konkurrencedygtige virksomheder, have indset nødvendigheden af, at ordningen ikke indeholdt fejl, således at man undgik at forværre

vanskelighederne for disse virksomheder ved at udsætte dem for en ødelæggende konkurrence fra de handlendes og de armeringsstålimporterende virksomheders side. Og Kommissionen burde under alle omstændigheder have taget hensyn hertil, da den anvendte de for overtrædelse af den generelle beslutning fastlagte økonomiske sanktioner.

bestemte produktionsmål. Denne sidste form for magtfordrejning skulle også fremgå af det forhold, at den omhandlede beslutning i betragtning af det bindende mindsteprisniveau, den indeholdt, næsten udelukkende skulle virke umiddelbart ufordelagtigt for Brescia-virksomhederne, hvilket da også måtte være Kommissionen bekendt, dengang den vedtog den anfægtede foranstaltning.

13. De italienske selskaber har i deres kritik af nævnte beslutning bl.a. også gjort gældende, at der har foreligget magtfordrejning, idet Kommissionen med beslutningen om fastsættelse af mindstepriser har forfulgt andre formål end de anførte. Dette anbringende støttes i alt væsentligt på to argumenter. For det første anføres det, at beslutningen i hovedsagen har tjent til at beskytte de store jern- og stålvirksomheder, der ikke var i stand til at klare sig i konkurrencen i sektoren for rundt armeringsstål, og som kun i kraft af det offentligt fastsatte mindsteprisniveau fik mulighed for at bevare en vis markedsandel. Den ønskede strukturomlægning i sektoren skulle have været bragt i stand gennem markedskræfternes frie spil, der ville have fået de store uproduktive virksomheder til at standse driften i den pågældende sektor.

For det andet opfattes den vedtagne foranstaltning som en gengældelsesforanstaltning over for de små og mellemstore virksomheder navnlig fra Bresciaområdet, der ikke havde fulgt Kommissionens opfordring til at overholde

Hertil bemærkes, at formålene med beslutning 962/77 fremgår af beslutningens præambel og navnlig af de første fem betragtninger heri. De viser, at Kommissionen agtede at forbedre situationen på markedet for det omhandlede produkt, idet den navnlig ville søge at skabe bedre balance mellem udbud og efterspørgsel (naturligvis gennem restriktive indgreb over for udbudet) og mellem priser og produktionsomkostninger (ved at sætte en stopper for forøgelsen af rabatter), således at den gennemsnitlige udnyttelse af produktionskapaciteten blev sat i vejret. Beskyttelsen af de stålindustrier, hvis priser lå under produktionsomkostningerne var en uundgåelig følge af den økonomiske politik, man fulgte og ikke udtryk for et ulovligt formål med udøvelsen af skønsmæssige beføjelser. Og at hævde, at en strukturomlægning i sektoren skulle have været gennemført uden offentlige prisindgreb svarer til at sætte en rent teoretisk udformet økonomisk politik, som foretrækkes, i stedet for den politik, der efter udøvelsen af de i artikel 61 fastlagte skønsmæssige beføjelser blev resultatet, men det er absolut ikke hermed bevist, at disse beføjelser er blevet udøvet med ulovlige formål for øje. På den anden side kan det lovlige formål med de i henhold til artikel 61, litra b), tilladte foranstaltninger ikke »i al enkelthed« bestemmes som strukturomlægning af en given

produktionssektor (selv om denne indirekte målsætning i det foreliggende tilfælde kan tillægges særlig stor betydning); der kan jo også forekomme rent konjunkturbestemte kriser, og det afgørende er, at en beslutning om fastsættelse af mindstepriser reelt tilsigter at genskabe ligevægten i forholdet mellem priser og omkostninger og et bedre forhold mellem udbud og efterspørgsel, og dette har også efter alt at dømme været meningen i det foreliggende tilfælde.

Den negative virkning af beslutning 962/77 for de små og mellemstore virksomheder kan således ikke antages som et bevis for magtfordrejning, heller ikke selv om Kommissionen på forhånd skulle have været fuldstændig klar over, at den ville indtræde. Det skal gentages endnu en gang, at der blot er tale om én af flere følger af den foranstaltning, der blev vedtaget i en krisesituation, i hvilken forskellen mellem de store og de små virksomheders produktivitet var et fremherskende træk.

Foranstaltningen forekommer efter den tilgrundliggende tankegang og det objektive formål i god overensstemmelse med traktatens målsætning. De sagsøgende selskaber har efter min mening ikke fremlagt de »objektive indicier«, der opfylder mindstekravet til et bevis for magtfordrejning; Domstolen har gentagne gange fastslået nødvendigheden af et tilstrækkeligt bevis (jf. bl.a. den allerede omtalte dom af 21. 3. 1955 i sag 6/54, Regeringen for kongeriget Nederlandene mod Den høje Myndighed, endvidere dom af 5. 5. 1966 i de forenede sager 18 og 35/65, Gutmann, Sml.

1965-1968, s. 175, samt dom af 7. 12. 1976 i sag 23/76, Pellegrini, Sml. 1976, s. 1807, navnlig præmis 30). Det her omhandlede anbringende må derfor forkastes.

14. De sagsøgende selskaber gør endvidere gældende, at der med beslutning 962/77 har været tale om væsentlige formelle mangler; dette anbringende har hensyn såvel til retsaktens begrundelse som til proceduren forud for dens vedtagelse. Begrundelsen indeholder, siges det, ufuldstændige ubeviste angivelser, ved hvilke den faktiske situation i Italien er ladt ude af betragtning. For så vidt proceduren angår, bestrider de, at der er foretaget undersøgelser sammen med virksomhederne og deres organisationer som fastlagt ved artikel 61, stk. 1, og endvidere at høringen af Det rådgivende Udvalg specielt har drejet sig om den på artikel 61 baserede foranstaltning.

Jeg skal først nævne, at Kommissionen i nogle af de foreliggende sager har gjort gældende, at dette anbringende ikke kan antages til realitetsbehandling, idet det sagsøgende selskab ikke har bevist, at den generelle beslutning særligt og umiddelbart krænker bestemte individuelle interesser. Det fremgår ikke klart, hvad der er retsgrundlaget for denne indsigelse, der — som jeg tidligere har omtalt — i enslydende vendinger er fremført mod anbringendet om magtfordrejning. Det kunne faktisk være nærliggende at støtte indsigelsen mod sidstnævnte anbringende — hvis ubegrundethed i de foreliggende sager jeg ganske vist har haft anledning til at fastslå — på traktatens artikel 33, stk. 2, men der er hverken i artikel 33 eller i nogen anden bestemmelse noget, der kan underbygge indsigelsen om afvisning af anbringendet vedrørende væsentlige formelle mangler. Denne indsigelse skal derfor forkastes.

Under drøftelsen af magtfordrejningsproblematikken har jeg allerede været inde på begrundelsen til beslutning 962/77 og jeg har fastslået, at den målsætning, beslutningens forfattere havde for øje klart lod sig fastlægge på grundlag heraf. Begrundelsen tager sit udgangspunkt i en konstatering af krisen i jern og stålindustrien og dennes virkninger for priserne; den omtaler det dårlige resultat af foranstaltningerne på frivillig basis med henblik på en begrænsning af leverancerne af rundt armeringsstål og fremhæver de særlige vanskeligheder på markedet for dette produkt — hvoraf det udledes, »at opfyldelsen af de mål, der er fastlagt i artikel 3, er bragt i fare inden for sektoren for betonstål — og på dette grundlag fastslås det, »at Kommissionen mener . . ., at betingelserne for anvendelse af artikel 61 på markedet for betonstål er til stede.« Efter min mening kan man ved hjælp af disse fem betragtninger ganske ubesværet gengive sig den argumentation, Kommissionen fulgte med henblik på den i traktatens artikel 61, litra b), fastlagte foranstaltning. Og det er det vigtigste. Domstolen har jo i sin praksis fastslået, at begrundelsen i en normativ retsakt for at være tilstrækkelig ikke behøver at indeholde lige så detaljerede oplysninger som dem, der kan være nødvendige i en akt, der er rettet til enkeltpersoner.

1964-1968 s. 469). I førstnævnte dom fastslår Domstolen indledningsvis, at EKSF-traktatens artikler 5 og 15, der forpligter Den høje Myndighed til at begrunde sine beslutninger og til at offentliggøre grundene for sin indgriben, intet nærmere oplyser, hverken om den form eller det omfang, hvori dette skal ske. Den mener derfor, at der i de nævnte regler fornuftigvis må indlægges en forpligtelse for Kommissionen til at nævne »de væsentligste faktiske omstændigheder, hvoraf foranstaltningens lovlighed afhænger. I den pågældende sag var der også tale om en beslutning på prisområdet og Domstolen udtalte, at det var tilstrækkeligt, at denne indeholdt en erklæring om, at foranstaltningen var nødvendig for at nå de i artikel 3 nævnte mål samt en påberåbelse af en for gennemførelsen af målene i artikel 3 skadelig situation.« Og i den anden af de ovenfor nævnte domme hedder det, at »omfanget af den ved traktaten knæsatte [begrundelsespligt] afhænger af den pågældende retsakts karakter;] begrundelsen i en forordning, altså i en almen-gyldig retsakt kan begrænses til en angivelse af dels den generelle situation, der har ført til forordningens vedtagelse, dels de generelle mål, som den ifølge sit indhold skal realisere; det kan derfor ikke kræves, at begrundelsen specificerer de forskellige undertiden meget talrige og sammensatte omstændigheder, under hensyn til hvilke forordningen er vedtaget, og derfor ej heller at den indeholder en mere eller mindre fuldstændig vurdering heraf.«

Jeg vil i den forbindelse kun omtale to domme. Nemlig den allerede flere gange nævnte dom af 21. marts 1955 i sag 6/54, Regeringen for Kongeriget Nederlandene mod Den høje Myndighed (Sml. 1954-1964, s. 13) samt dom af 13. marts 1968 i sag 5/67, Beus mod Hauptzollamt München-Landsberger Straße, (Sml.

Jeg forstår ikke på baggrund af disse præjudikater, hvorledes man kan kalde begrundelsen i beslutning 962/77 utilstrækkelig. Jeg tilføjer, at det, navnlig for

så vidt angår det om det manglende bevis for den omhandlede begrundelses oplysninger anførte, vil kunne indvendes, at en efterprøvelse af disse eventuelt vil være påkrævet for at afgøre sagens materialer (og jeg har faktisk i det foregående ved undersøgelsen af, om betingelserne i henhold til artikel 61, litra b) var opfyldt, beskæftiget mig med spørgsmålet om en bestående eller overhængende åbenbar krise) men en sådan efterprøvelse er irrelevant for afgørelsen af, om der foreligger væsentlige formelle mangler. Og ved den indvending, at begrundelsen ikke tager hensyn til den italienske situation, bortses der fra, at Kommissionen skulle vurdere situationen i den pågældende industrisektor i Fællesskabet under ét. Endelig skal det bemærkes, at der ikke er knyttet nogen begrundelse til valget af et bestemt mindsteprisniveau, selv om Kommissionen burde have forstået den store betydning heraf samt nødvendigheden af, at de kriterier, den havde anvendt, var kendt; på den anden side skal det rettelig nævnes, at høringen af Det rådgivende Udvalg og af Rådet, også den vedrørende prisniveauet, omtales i sidste betragtning, og at gennemførelsen af dette ved artikel 61 fastlagte led i proceduren, antagelig fritager Kommissionen for »forpligtelsen« til i en eller anden form at give en særlig begrundelse for denne del af foranstaltningen.

ningen, at beslutningen er blevet vedtaget »på basis af undersøgelser i samarbejde med virksomhederne og virksomhedernes organisationer og efter konsultation af Det rådgivende Udvalg og Rådet ...« Denne formulering afspejler ordlyden af artikel 61, stk. 1; det skal imidlertid bemærkes, at sidstnævnte bestemmelse, for så vidt angår undersøgelserne, også indeholder en henvisning såvel til artikel 46, stk. 1, hvori det bestemmes, at Den høje Myndighed *til enhver tid* kan rådføre sig med virksomhederne og deres organisationer og med regeringerne og andre berørte parter, som til artikel 48, stk. 3, hvori det bestemmes, at Den høje Myndighed for at få de nødvendige oplysninger *normalt* henvender sig til producentorganisationerne, under forudsætning af, at også arbejdstagernes og forbrugernes interesser er repræsenteret eller kan komme til udtryk i disse. Heraf kan udledes, at de i artikel 61 omhandlede undersøgelser ikke nødvendigvis fremkommer alene med henblik på udøvelse af de beføjelser, artiklen giver, samt at kontakter til producentsammen slutningerne er et sædvanligt oplysningsmiddel for Kommissionen. Denne besidder uden tvivl vide skønsbeføjelser ved gennemførelsen af de nødvendige undersøgelser og høringer, men skal dog normalt gennem producentsammen slutningerne give de umiddelbart berørte virksomheder mulighed for at sætte sig ind i og udtale sig om de foranstaltninger, som den agter at træffe.

Tilbage står at undersøge, om den i artikel 61, stk. 1, foreskrevne procedure er blevet fulgt. Jeg har i så henseende lige nævnt, at den sidste betragtning i beslutning 962/77 omtaler høringen af Det rådgivende Udvalg og af Rådet; nærmere betegnet hedder det i betragt-

De sagsøgende selskaber har faktisk ikke bestridt, at der før vedtagelsen af beslutning 962/77 blev gennemført undersøgelser, men de har gjort gældende, at Kommissionen ikke bad dem om at yde noget bidrag i den forbindelse. Med

denne påstand bortses der fra, at Kommissionen den 25. maj 1977 indhentede udtalelser fra to organisationsledere, hr. Meriggi og hr. Sorelli, der repræsenterede en række små og mellemstore italienske virksomheder i sektoren. Desuden blev det ifølge det af sagsøgtes befuldmægtigede under retsforhandlingerne oplyste også tilbudt de virksomheder, der ikke var medlemmer af de herved repræsenterede organisationer, selv at deltage i det møde, der blev afholdt den 27. marts 1979: det kan altså ikke hævdes, at det samarbejde med virksomheder og virksomhedssammenlutninger, der er foreskrevet, ikke har fundet sted.

Nogle af de sagsøgende selskaber vil dernæst, for så vidt angår Det rådgivende Udvalgs deltagelse i beslutningens forberedelse, anse det for en formel mangel, at høringen af udvalget fandt sted i medfør af artikel 54 om Fællesskabets finansiering af virksomhedernes investeringsprogrammer og ikke i medfør af traktatens artikel 61. Jeg mener afgjort, at dette anbringende beror på ufuldstændige oplysninger. Det Rådgivende Udvalg henviste ganske vist i sin resolution af 17. marts 1977 om situationen på stålmarkedet specielt til de i artikel 54 og ikke de i artikel 61 omtalte midler; men udvalgets stillingtagen gjaldt situationen på jern- og stålmarkedet i almindelighed. Det rådgivende Udvalg tog derimod i sit møde den 19. april 1979 stilling specielt til spørgsmålet om indførelse af mindstepriser for rundt armeringsstål, ved hvilken lejlighed udvalget gav udtryk for sin tilslutning til de foranstaltninger, Kommissionen ønskede at træffe. Høringen af udvalget har således været forskriftsmæssig.

15. Det sagsøgende selskab Feralpi gør gældende, at for så vidt angår Italien

blev den foranstaltning, ved hvilken mindsteprisordningen blev forlænget til hele året 1978, stiltiende bragt til uvirksomhed som følge af den allerede nævnte beslutning af 28. juli 1978, ved hvilken Kommissionen gav tilladelse til oprettelse af UCRO, dvs. det organ, ved hjælp af hvilket »kanaliseringen« af afsætningen af rundt armeringsstål på eksportmarkederne skulle lettes, idet der gennem en fordeling på frivillig basis af leveringsmængderne skulle ske en samordning af denne afsætning. Det sagsøgende selskab mener, at det af en af beslutningens betragtninger, hvori det siges, at »virksomhederne fortsat er fuldstændig frit stillede med hensyn til deres salg på det italienske marked,« fremgår, at Kommissionen ønskede en sådan uvirksomhed.

Dette synspunkt er nu for det første principielt uantageligt. En kommissionsbeslutning rettet til et bestemt begrænset antal virksomheder (nemlig de virksomheder, der havde anmodet om godkendelse af deres aftale om oprettelse af UCRO) ville aldrig kunne bevirke ophævelse af en generel beslutning, der som en normativ retsakt binder samtlige Fællesskabets producenter af rundt armeringsstål. Såfremt det havde drejet sig om at begrænse denne beslutnings anvendelsesområde, ville en ændring i den retning helt uafhængigt af den tvivl der måtte herske med hensyn til dens lovlighed i al fald have krævet en udtrykkelig og på passende måde begrundet foranstaltning.

Når henses til de faktiske forhold viser dernæst den sammenhæng, hvori den af det sagsøgende selskab omtalte betragtning optræder, at Kommissionen med sin erklæring om de italienske virksomheders frihed ved salg på hjemmemarkedet

blot ønskede at nævne det forhold, at aftalen om samordning af afsætningen ikke angik det italienske marked. Erklæringen kan altså ikke tages som et udtryk for Kommissionens vilje til at fritage de italienske virksomheder for forpligtelsen til ved salg i Italien at overholde mindstepriserne.

Endelig bemærkes, at i betragtning af, at det alene var virksomheder, der var medlemmer af UCRO, og altså kun ca. halvdelen af de italienske armeringsstålproducerende virksomheder, Kommissionen angav i nævnte beslutning, ville det sagsøgende selskabs synspunkt give det meningsløse resultat, at alene en del af de berørte italienske producenter blev fritaget for at overholde mindstepriserne ved salg i Italien.

Vedrørende beslutningen om tilladelse til oprettelsen af UCRO kan det vel noget mere hensigtsmæssigt nævnes, at denne beslutning i begrundelsen henviser til de af de sagsøgende selskaber påberåbte vanskeligheder ved under mindsteprisordningen at opretholde den traditionelle samhandel med købere i de øvrige af Fællesskabets lande. Og det kan antages, at Kommissionen her med sin imødekommelse af den således begrundede anmodning har erkendt, hvor alvorlige vanskeligheder anvendelsen af mindsteprisordningen gav de italienske virksomheder og har anerkendt det velbegrundede i deres krav om iværksættelse af foranstaltninger, ved hjælp af hvilke de trods mindsteprisordningen fik lettere ved at opretholde deres handelsmæssige forbindelser.

16. Jeg har hidtil beskæftiget mig med de argumenter, de sagsøgende selskaber har gjort gældende til støtte for deres anbringende i henhold til traktatens artikel 36, stk. 3 om retsstridigheden af den generelle beslutning 962/77 (eller rettere, som det just er omtalt, om at den skulle være blevet ophævet). Den undersøgelse, jeg har foretaget, har intet bragt for dagen, der beviser, at beslutningen er retsstridig. Det vil nu så være på sin plads at gå videre med en undersøgelse af de anbringender, der direkte angår de individuelle beslutninger om bøde og er rettet på annullation af disse beslutninger. I denne sammenhæng er det først og fremmest selskabet Feralpi's erklæring om, at det har handlet retmæssigt ved at sælge til priser fremkommet gennem tilpasninger i overensstemmelse med fællesskabsrettens regler, der skal behandles.

Selskabet Feralpi gør gældende, at enhver virksomhed i Fællesskabet har ret til at gennemføre tilpasning til de priser, der faktisk anvendes af andre virksomheder i Fællesskabet, også selv om disse er lavere end de af det offentlige fastsatte mindstepriser. Selskabet påberåber sig herved artikel 6 i beslutning 30/53 af 2. maj 1953 (som ændret ved beslutningerne 1/54, 19/63 og 72/440) hvori det anerkendes, at en udbyder har mulighed for at bringe sine priser på linje med de af en konkurrent faktisk anvendte priser. Dette anbringende afvises af sagsøgte, der rigtigt gør gældende, at muligheden for at tilpasse sig markedspriser såvel som listepreiser i henhold til nævnte artikel 6 kun består for produkter for hvilke »forpligtelsen til offentliggørelse af priserne er bortfaldet eller begrænset«, dvs. de i Den høje Myndigheds beslut-

ning 31/53, artikel 8, nævnte produkter, blandt hvilke rundt armeringsstål ikke forekommer. For dette produkt kan der altså kun ske tilpasning efter en konkurrents listepriiser. Kommissionen tilføjer, at selv om man antog, at det i princippet var muligt at gennemføre tilpasning efter de faktisk anvendte priser, ville dette i al fald kun kunne gælde lovligt anvendte priser, altså priser, ved hvilke de gældende regler var overholdt. Også dette synspunkt finder jeg korrekt.

Situationen er en anden, for så vidt angår tilpasning efter markedspriserne på produkter indført fra tredjelande. Det sagsøgende selskab gør gældende, at der indtil den 15. marts 1978, altså inden Kommissionens beslutning 527/78 trådte i kraft, lovligt kunne sælges til priser under mindstepriiserne som følge af en virksomheds tilpasning efter andre tilbud fra lande uden for Fællesskabet eller efter den af en anden virksomhed fra Fællesskabet anvendte pris, fremkommet efter denne virksomheds tilpasning efter tilbud fra tredjelande. Men Kommissionen har hertil svaret, at salg til priser under mindstepriiserne, der begrundes på denne måde, kun kunne have været retmæssige, hvis den pågældende virksomhed i hvert enkelt tilfælde havde underrettet Kommissionen om tilpasningen. Forpligtelsen hertil fremgår ikke blot af artikel 60, stk. 2 i.f., i EKSF-traktaten, men også af artikel 1, stk. 1, i beslutning 23/63/EKSF af 11. december 1963.

Om den nøjagtige rækkevidde af artikel 60 er parterne ganske uenige, idet det sagsøgende selskab hævder, at den deri angivne forpligtelse kun gælder anmeldelse i bestemte tilfælde, nemlig når Kommissionen har begrænset tilpasningsadgangen for en vis type produkter. Der kan imidlertid ikke herske nogen tvivl

om, at artikel 1 i den generelle beslutning 23/63 fastsætter en forpligtelse for virksomhederne inden for stålindustrien »til inden for tre dage at give Den Høje Myndighed meddelelse om forretningen, ved hvilke de tilpasser deres tilbud efter betingelser, der tilbydes af virksomheder uden for Fællesskabet.« Denne bestemmelse er efter min mening så klart formuleret, at det bliver overflødigt at drøfte fortolkningen af artikel 60.

Det kan yderligere spørges, om opfyldelse af anmeldelsespligten er en gyldighedsbetingelse for enhver tilpasning eller omvendt blot en betingelse for denne fremgangsmådes formelle retsmæssighed. I det foreliggende tilfælde kritiserer Kommissionen imidlertid ikke blot det sagsøgende selskabs undladelse af at anmelde, men desuden og navnlig dets undladelse af at føre beviser for de påståede tilpasninger.

Dette sidste forekommer mig faktisk at være den afgørende indvending mod Feralpi's synspunkt. Det står nemlig ganske klart, at når der ikke er sket anmeldelse efter reglerne, påhviler det den virksomhed, der påberåber sig en tilpasning, at fremkomme med oplysninger, der kan godtgøre, at selskabet, dengang det anvendte priser under mindstepriiserne, havde til hensigt at gennemføre tilpasning til bestemte tilbud fra tredjelande. Der skal foreligge specificerede oplysninger vedrørende de enkelte forretninger, for hvilke tilpasning påberåbes. Men i det foreliggende tilfælde synes der ikke at være ført et sådant bevis for de salg i Italien, ved hvilke mindsteprisen er underbudt.

Tilbage står, at selskabet Feralpi også havde haft salg i Tyskland, ved hvilke det havde benyttet adgangen til at bringe

sig på linje med stedlige konkurrenters listepriser og havde fratrukket forskellen i transportomkostninger. I den anfægtede bødebeslutning lægges det virksomheden til last, at denne tilpasning var ukorrekt, navnlig [fordi basispriserne blev anført i lire, samtidig med at der ved] fradraget af transportomkostningerne Lonato-bestemmelsesstedet blev benyttet tyske paritetspunkter. Ved disse salg blev der derfor ifølge Kommissionen anvendt »en pris under de påbudte mindstepriser«. Kommissionen har under retsforhandlingerne oplyst, at de omhandlede salg efter dens opfattelse udgør en overtrædelse af beslutning 3000/77/EKSF (om mindsteprisordningen for 1978), fordi det i det foreliggende tilfælde på baggrund af den modsatrettede kursudvikling for henholdsvis lire og DM i det korte tidsrum mellem vedtagelsen af beslutning 3000/77 (december 1977) og tilpasningen af valutakurserne ved beslutning 656/78/EKSF af 1. april 1978, var i strid med det almindelige princip, hvorefter en pris fremkommet ved tilpasning aldrig kan blive lavere end prisen hos den konkurrent, efter hvilken tilpasning er sket (jf. artikel 6 i beslutning 30/53/EKSF), at anvende priser tilpasset de tyske listepriser, men angivet i lire.

Det sagsøgende selskab hertil, at Kommissionens standpunkt forudsætter, at ethvert kursudsving straks skal komme til udtryk i priserne hos den virksomhed, der gennemfører tilpasning, men der findes hverken i Kommissionens beslutninger vedrørende tilpasning eller i

fællesskabsretten i øvrigt nogen regel herom. Såfremt målsætningen med en ensartet mindstepris inden for fællesmarkedet skulle blive truet af svingninger i vekselkursen, er Kommissionen i medfør af artikel 1, stk. 3, i beslutning 3000/77 beføjet til at tilpasse mindstepriserne. Selskabet Feralpi mener, at kursen kun kan nyfastsættes ved et sådant indgreb, og at de forskellige virksomheder altid skal forhøje deres mindstepris, når de har tilpasset sig listepriserne i et land med en stærkere valuta, og kursen på denne er steget i tiden mellem salgs- og betalingstidspunktet. Tilpasningens valuta skal, ifølge selskabet, være sælgerens lands valuta, og det er derfor mindsteprisen som fastsat i denne valuta, der skal overholdes; Kommissionen mener forsat, at det er det modsatte, der er tilfældet: Prislisten fra den virksomhed, efter hvilken en anden virksomhed tilpasser sig, skal følges fuldt ud, og altså også for så vidt angår den valuta, hvori priserne er anført.

Jeg skal fastslå, at parterne er enige om, at tilpasningen ved de omhandlede salg faktisk er sket efter de tyske prislistes, dog således at prisen blev fastlagt i sælgers nationale valuta. Tvisten drejer sig om, hvorvidt anvendelsen af denne valuta er forenelig med reglerne om tilpasning. Det vil imidlertid sige, at en eventuel uregelmæssighed ved den af det sagsøgende selskab ved prisberegningen benyttede fremgangsmåde indebærer, at der foreligger en overtrædelse af de i EKSF-traktatens artikel 60 fastsatte

regler om tilpasning som uddybet ved Den høje Myndigheds generelle beslutninger 30/53, 19/63 og 72/440, og at denne overtrædelse som sådan skal sanktioneres; men der er ikke tale om en overtrædelse af mindsteprisordningen. Det sagsøgende selskab Feralpi's anbringende skal derfor efter min mening anerkendes, og beslutningen til selskabet følgelig annulleres for så vidt angår de i Tyskland effektuerede forretninger.

17. Mange virksomheder har som et andet anbringende til støtte for deres mod de individuelle bødebeslutninger rettede påstande gjort gældende, at deres salg til priser under mindstepriserne har været retmæssige, idet de er sket i en nøds- eller en force majeure-situation eller endog har været »nødværgehandlinger«. Disse forskellige begrundelser er i nogle sager blevet sammenblandet uden nogen ordentlig klarlæggelse af deres anvendelsesområde og gyldighed i fællesskabsretten. Det er imidlertid efter min mening nødvendigt at søge en vis afklaring af disse spørgsmål tilvejebragt, før man går ind på de faktiske forhold.

I mit forslag til afgørelse for nylig i sag 42/79 Milch-, Fett- und Eier-Kontor, fremsat for Domstolens anden afdeling forgangne 15. november havde jeg lejlighed til at undersøge force majeure-begrebet, således som det er udviklet i Domstolens praksis med hensyn til landbrugsforordningerne. Jeg fremhævede dengang, at begrebet har to karakteristiske forudsætninger; for det første som en objektiv forudsætning, at der indtræder en ekstraordinær begivenhed, *som den forpligtede ikke har indflydelse på*, for det andet som en subjektiv forudsætning, at den forpligtede har udvist al den forudseenhed og agtpågivenhed, som var ham mulig, for at undgå at den pågældende begivenhed indtraf. Men Domstolens praksis var tilblevet under indflydelse fra regler i den afledede fællesskabsret, som Domstolen nogle gange har anvendt direkte og andre gange analogisk. Det er ikke godtgjort, at der findes et generelt princip, hvorefter der kan udledes et ensartet force majeure-princip, der kan anvendes på hele fællesskabsretten, og det bliver efter min mening vanskeligt at gøre det (jf. mit forslag til afgørelse af 18. 1. 1978 i sag 68/77, IFG, Sml. 1978, s. 370). I Domstolens dom af 11. juli 1968 i sag 4/68, Schwarzwaldmilch (Sml. 1965-1968, s. 527) anerkendes det faktisk, at »begrebet force majeure ikke har et ensartet indhold inden for de forskellige retlige discipliner og anvendelsesområder« og at dets betydning [derfor skal] fastlægges under hensyn til den retlige sammenhæng, hvori dets virkninger skal udspille sig«. På samme måde fastslås force majeure-begrebets varierende rækkevidde i dom af 30. januar 1974 i sag 158/73, Kampf-meyer (Sml. 1974, s. 101), hvori det hedder, at dette begrebs mening skal bestemmes inden for den juridiske sammenhæng, hvori det får betydning. Og endelig anføres det i ovennævnte dom af 14. februar 1978 i sag 68/77, at medlemsstaternes retssystemer vel anerkender en retsgrundsætning om force majeure, men kun i visse sammenhænge og retsforhold.

Man kunne efter min mening godt på grundlag af alt det her anførte indtage et radikalt standpunkt og hævde, at force majeure i mangel af en udtrykkelig regel herom ikke kan påberåbes i fællesskabsretten. Men antages det nu, at begrebet som her omtalt anses for anvendeligt i al almindelighed, så bliver det dog fremdeles under alle omstændigheder nødvendigt, at den begivenhed, der påberåbes som konstituerende force majeure udfolder sine virkninger uden for den forpligtedes indflydelsesområde, således at den dermed er årsag til den objektivt retsstridige adfærd. Med andre ord: Denne adfærd skal være forårsaget af en ydre begivenhed, der har afskåret den handlende fra andre valgmuligheder (et klassisk eksempel: Undladelse af at levere det solgte, fordi det skib, hvormed det blev transporteret, er sunket eller fordi et lynnedslag har ødelagt det). I det foreliggende tilfælde derimod har de forpligtede gjort gældende, at de blev tvunget til at sælge til priser, der var ulovlige i medfør af beslutning 962/77, som følge af en række forskellige forhold såsom markedsudviklingen efter den adfærd, andre erhvervsdrivende udviste (navnlig de handlende, der var frit stillet ved prisfastsættelsen, men sandelig også konkurrerende producenter, der allerede havde overtrådt beslutningen) samt den deraf flydende fare for en voldsom afsætningsnedgang og de skader, denne kunne forvolde både for virksomhedens økonomi og for produktion og beskæftigelse. Ingen af de her nævnte omstændigheder kan imidlertid betegnes som en ydre begivenhed, der i og for sig skulle kunne være årsag til den forpligtedes adfærd. Virksomhederne valgte selv bevidst at sælge til lavere priser, hvilket andre virksomheder i samme situation ikke gjorde (jeg tænker herved på de italienske små og mellemstore virksomheder, der overholdt mindsteprisordningen), og dette gjorde de også, selv om de blot mente, at de havde tungtvejende grunde til denne

adfærd, og at denne var nødvendig for at undgå det værste.

Jeg mener således, at de af de sagsøgende selskaber anførte omstændigheder ikke kan anses for at konstituere force majeure; det ligger nærmere at undersøge, om der har foreligget en nødsituation, eller om overtrædelsen af mindsteprisordningen er sket i nødværge. Også herved opstår spørgsmålet, om fællesskabsretten anerkender disse to ansvarsfritagelsesgrunde. Kommissionen besvarer dette spørgsmål benægtende (i de af Brescia-virksomhederne anlagte sager, men ikke i sagerne 83 og 85/79), idet den anfører, at nødværge og nødret anerkendes i medlemsstaternes retssystemer, når de udøves til beskyttelse af væsentlige livsværdier og den personlige integritet, medens der i fællesskabsretten bliver tale om beskyttelse af interesser, der efter deres formueretlige beskaffenhed ikke kan sammenlignes med de nævnte væsentlige retsgoder. Herved er der imidlertid bortset fra et interessant præjudikat i Domstolens praksis, nemlig dom af 12. juli 1962 i sag 16/61, *Acciaierie, Ferriere e Fonderie di Modena* (Sml. 1954-1964, s. 329), hvorefter Domstolen ikke ville udelukke, at nødværge kunne påberåbes i henhold til fællesskabsretten, idet den dog samtidig fastslog, at »nødværge forudsætter en handling, der var uomgængeligt nødvendig for at undgå en fare, der truede den handlende, at denne trussel var direkte, at faren var overhængende, og at den ikke kunne undgås på en anden og lovlig måde.« På dette

grundlag blev det i nævnte sag sagsøgende selskabs anbringende om nødværge afvist. Selskabet påberåbte sig nødværge som begrundelse for en anvendelse af priser under listeprikerne, der skyldtes illoyal konkurrence fra konkurrenter, som havde kunnet undgå Den høje Myndigheds kontrolforanstaltninger.

Selv om de berørte virksomheder i de sager, i hvilke jeg her fremsætter forslag til afgørelse, også har anvendt priser under mindsteprikerne og har gjort gældende, at andre erhvervsdrivendes adfærd gav dem anledning hertil, mener jeg ikke, at det er relevant at tale om nødværge i den forbindelse; i al fald to grunde kommer herved i betragtning: For det første var den fare, der indtrådte, forvoldt ved visse erhvervsdrivendes (de handlende, virksomhederne i tredjelande) *retmæssige* adfærd, således at der ikke blot har været tale om en reaktion over for andres retsstridige handling; for det andet har de berørte selskaber også omtalt senere indtrådte omstændigheder (således har det sagsøgende selskab Stefana lagt stor vægt på vanskelighederne ved at tilvejebringe den fornødne finansiering, og selskabet Maxhütte har fremhævet utilstrækkeligheden af Kommissionens kontrol). Det eneste forhold, der herefter efter min mening abstrakt kan tjene som undskyldning for de sagsøgende selskabers adfærd, bliver i betragtning af de grunde, de har påberåbt sig, en foreliggende nødsituation.

Men de afgørende kriterier for, om der foreligger en nødsituation frembyder stor

lighed med de i nævnte dom af 12. juli 1962 beskrevne kriterier for nødværge; der skal være tale om en alvorlig overhængende fare, som kun kan afværges gennem en objektivt retsstridig adfærd. Der kræves herved såvel i folkeretten som i staternes interne ret, både at faren skal være så alvorlig, at den truer den retsundergivnes *eksistens*, og at den forpligtede ikke ved sit eget forhold har bidraget til den farlige situations opståen. Desuden kan der, såvidt jeg kan se, ikke være tvivl om, at der i retsanvendelsen må udvises den allerstørste tilbageholdenhed, når det gælder anerkendelsen af en nødsituation, fordi en sådan anerkendelse er ensbetydende med, at den retsundergivne kan undlade at opfylde ganske bestemte forpligtelser, og således kun undtagelsesvis kan forekomme.

De sagsøgende selskaber hævder, at de blev tvunget til at undlade at anvende mindsteprisordningen for at undgå en trussel mod deres fortsatte eksistens; jeg synes imidlertid, at de generelt har været ude af stand til at bevise såvel farens truende og meget alvorlige karakter, som den manglende mulighed for på retmæssig måde i al fald delvis at afværge den. De oplysninger, de sagsøgende selskaber er fremkommet med, viser dog, at beslutning 962/77 havde givet anledning til en meget dårlig stemning og objektive vanskeligheder i sektoren. Alle beklager sig over den truende udsigt til at miste kunderne samt over det alvorlige afsætningsfald som følge af kundernes modvilje mod højere priser samt deres mulighed for i kraft af ordningens mangler fortsat at købe til fordelagtige priser hos de handlende eller hos producenter i tredjelande. De italienske virksomheder har desuden godtgjort, at det på grund af beskæftigelseskrisen i Italien og risikoen for strejker og uro i anledning af afske-

digelser var så godt som umuligt at nedbringe de faste omkostninger gennem personalenedskæringer, medens de tyske virksomheder på deres side særligt fremhæver dels konkurrencen fra de nævnte italienske producenter, der havde besluttet at sælge uden at holde mindstepriserne, dels den mangel på effektivitet, der prægede Kommissionens kontrolforanstaltninger. Alle disse forhold bevidner, at der ved beslutning 962/77 var blevet pålagt de mest konkurrencedygtige virksomheder tunge byrder, men at opfatte dem som udtryk for, at der forelå en overhængende uundgåelig fare for de nævnte virksomheders beståen, kan ikke lade sig gøre.

Dette synspunkt mener jeg at kunne støtte på to grunde. For det første var en vigende konkurrenceevne hos de mindst omkostningskrævende virksomheder og dermed en vis salgsnedgang naturlig i forbindelse med beslutning 962/77, eftersom beslutningen — som det flere gange er nævnt — skulle tjene gennemførelsen af en ny markedsfordeling ved at gøre det lettere for de mindre effektive virksomheder at afsætte deres produkter. Faren for at miste kunder var altså påregnelig — og det så meget mere, som hensigtsmæssigheden af indførelsen af en mindsteprisordning dengang allerede i nogen tid havde været drøftet. For at kunne tale om en nødsituation måtte ordningen fejl have foranlediget ikke blot en afsætningsnedgang, men også en overhængende fare for virksomhedslukninger; en sådan fare så man imidlertid ikke noget til, og ikke engang de sagsøgende selskaber har anført, at de var ude i en sådan udtalt krise.

For det andet må det siges, at de mere konkurrencedygtige virksomheder ikke ville have manglet lovlige midler til imødegåelse af krisen, selv om beslutning 962/77 skulle have sat deres beståen på spil. De italienske virksomheders vanskeligheder er navnlig kommet til udtryk i mindskede afsætningsmuligheder på markederne i andre lande i Fællesskabet, men der var fortsat visse salgsudsigter såvel på det italienske marked (idet mindsteprisordningen ikke kom producenterne til skade ved afsætning lokalt) som på markederne i tredjelande (hvor nogle virksomheder også tilsyneladende faktisk har kunnet opnå en kompensations for den vigende afsætning i Fællesskabet). Desuden var det frem til marts 1978, dvs. indtil beslutning 527/78 trådte i kraft, muligt at gennemføre tilpasning til priser hos producenter i tredjelande. De sagsøgende selskaber kan derfor ikke anses for at have været truet på livet af en fare, som de ikke på nogen måde kunne undgå.

For det tredje skulle påberåbelsen af en nødsituation have været støttet på særlige beviser vedrørende hver enkelt virksomheds situation, men et flertal af de sagsøgende selskaber har henholdt sig almindeligt formulerede argumenter. Selv de af nogle selskaber (således Ferriera Valsabbia og Officine Laminatoi Sebino) givne oplysninger om deres produktions- og salgsnedgang i 1977 kan ikke fortolkes som beviser for, at der forelå en af beslutning 962/77 affødt farlig situation, idet der ikke er tale om en nedgang, hvorved disse virksomheders eksistens blev sat på spil. På den anden side foreligger der ikke overalt beviser for en årsagssammenhæng mellem mind-

steprisordningen og produktions- eller salgsnedgangen. I så henseende vil jeg fremhæve virksomheden Korf's tilfælde; dette selskab, der er sagsøger i sag 85/79, har gjort gældende, at dets markedsandel faldt til 10,2 % i løbet af tredje kvartal 1977, mens den i det foregående kvartal havde ligget på 12,3 %, og dette bestrides ikke fra Kommissionens side. Men Kommissionen mener blot, at dette forhold ligger i forlængelse af den allerede igangværende tilbagegang i forhold til de mere konkurrencedygtige virksomheder og anfører, at virksomheden Korf netop fra tredje kvartal begyndte at underbyde mindstepriserne.

Når alt kommer til alt, finder jeg det udelukket at benytte en påstået nødsituation til retfærdiggørelse af de sagsøgende selskabers adfærd. For så vidt angår selskabet Stefana Antonio, der er sagsøger i sag 226/78, kan der gøres en undtagelse. Dette selskab befandt sig på tidspunktet for mindsteprisordningens indførelse i en særlig vanskelig økonomisk situation; det havde optaget lån til finansiering af en omlægning af virksomheden og så sig truet af de generelle vanskeligheder, der opstod på det italienske kreditmarked, medens denne omlægning stod på. En måned efter vedtagelsen af beslutning 962/77 underrettede denne virksomhed (ved telex af 6. 6. 1977) Kommissionen om, at de reelle markedspriser for rundt omkringstål fortsat lå under de bindende mindstepriser, og at overholdelsen af disse sidste gav det et mærkbart fald i afsætningen. Og selskabets afsætning faldt faktisk fra gennemsnitligt 6 570 tons i de første fire måneder i 1977 til 3 866 tons i maj og til 2 474 tons i juni. I slutningen af juni var selskabet Stefan's gæld oppe på næsten 3

milliarder lire mod tidligere 1 milliard 700 mio lire. Selskabet meddelte derfor ved telex af 1. juli 1977 Kommissionen, at det under den herskende konkurrence så sig nødsaget til at sælge til priser under de påbudte, og det gjorde selskabet — ifølge det af Kommissionen oplyste — faktisk også fra den 13. juli 1977 og frem til den 5. september 1977. Der foreligger altså i dette tilfælde faktiske omstændigheder, på grundlag af hvilke det eventuelt vil kunne anerkendes, at selskabet Stefana har været i nød. Selskabet var på baggrund af den nævnte gældsbyrde ude i en veritabel konkursrisiko. Alligevel finder jeg heller ikke i dette tilfælde farens overhængende karakter bevist. Desuden hersker der fortsat tvivl med hensyn til, hvorvidt selskabets økonomiske situation har måttet tilskrives den mangel på forsigtighed, hvormed der blev investeret, og selskabet havde endelig også mulighed for at forsøge at overvinde de foreliggende vanskeligheder ved at benytte de lovlige midler, jeg har omtalt i det foregående.

Omtrent det samme kan siges om selskabet Maximilianshütte, der er sagsøger i sag 83/79. Også dette selskab var afgjort ude for et voldsomt fald i afsætningen efter indførelsen af mindsteprisordningen. Dets markedsandel i Bayern var i første kvartal af 1977 på 29 %, men faldt så i løbet af andet kvartal samme år til under 20 %. Kommissionen har henvist til, at markedsandelen i første kvartal af 1977 ikke kan bruges som målestok, idet andelen da var usædvanlig høj; dette bekræftes tilsyneladende af det forhold, at den procentvise andel for andet kvartal forblev uændret i 1978, selv

om selskabet — efter hvad sagsøgte har anført — var begyndt at anvende priser under mindstepriserne fra den 14. juni 1977.

Kommissionen har i øvrigt også indvendt, at afsætningsnedgangen for en væsentlig del var betinget af andre forhold end mindsteprisordningen, herunder sæsonudsving på markedet, hvor der normalt om sommeren hersker en vis mathed. Men det er dog også korrekt, at indførslerne af rundt armeringsstål fra Schweiz til Forbundsrepublikken Tyskland til priser under mindstepriserne steg betragteligt i andet halvår af 1977 (fra 12 000 tons i andet kvartal til 19 000 tons i tredje kvartal). Virksomheden Maximilianshütte anser dette for et bevis på Kommissionens utilstrækkelige kontrol, som producenterne i Brescia udnyttede for at sælge rundt armeringsstål via Schweiz. Selv om ordningens mangler har betydet, at den blev mere byrdefuld for de virksomheder, der var i stand til at producere billigt, kan man nu efter min mening ikke sige, at Kommissionen har undladt at føre kontrol; de sanktioner, der blev pålagt et stort antal virksomheder, hvoraf kun en del har anfægtet de til dem rettede bødebeslutninger, beviser det modsatte. Endelig finder jeg ikke, at selskabet Maximilianshütte har bevist, at det var truet af konkurs eller lukning, og heller ikke at det forgæves havde søgt at sikre sin fastsatte beståen med andre midler end en overtrædelse af mindsteprisordningen.

Spørgsmålet, om der har foreligget en nødsituation må altså besvares benægtende i alle de tilfælde, hvor denne fritagelsesgrund er blevet påberåbt. Der vil snarere ved behandlingen af spørgsmålet om en omgørelse af bødebeslutningerne kunne tages hensyn til de grunde, som

nogle virksomheder har fremført til undskyldning for deres adfærd.

18. Jeg har hidtil beskæftiget mig med spørgsmål vedrørende alle eller et stort antal sagsøgende selskaber. Jeg må nu gå videre med en række specielle problemer, som vedrører en enkelt eller enkelte sager, og som derfor ikke lader sig behandle generelt.

a) Selskabet Acciaieria di Darfo, der er sagsøger i sag 227/78 anser det for en mangel ved den anfægtede individuelle beslutning, at Kommissionen ikke gav selskabet lejlighed til mundtligt at supplere de bemærkninger, det havde fremsat. Det anmodede efter at være blevet indkaldt til et møde i Bruxelles den 29. juni 1978 med kun seks dages varsel om yderligere to ugers frist, hvilket Kommissionen afslog ved telegram modtaget den 29. juni, dvs. på den for mødet fastsatte dato. Selskabet gør gældende, at det hermed er blevet frataget en proceduremæssig rettighed, og at dets i EKSF-traktatens artikel 30 hjemlede ret til kontradiktion er blevet tilsidesat. Denne tilsidesættelse forværres nu derved, at Kommissionen nægter det ret til at påberåbe sig dokumenter, der i al fald må betyde, at bøden skal nedsættes. Disse forhold afspejler sig i den anfægtede individuelle beslutning og medfører, at den er mangelfuld.

Af oplysninger fra begge parter fremgår, at det sagsøgende selskab virkelig modtog Kommissionens indkaldelse til møde seks dage før mødet skulle afholdes. Kommissionen har imidlertid anført, at et møde, der følger efter den berørte virksomheds fremsættelse af

skriftlige bemærkninger, i proceduren vedrørende pålæggelse af økonomiske sanktioner for overtrædelse af EKSF-reglerne, har en rent fakultativ karakter og ikke er undergivet nogen fristregel. EKSF-traktatens artikel 36, som selskabet Acciaieria di Darfo har påberåbt sig, indskrænker sig faktisk til at foreskrive, at Den høje Myndighed skal give den berørte virksomhed lejlighed til at fremsætte sine bemærkninger, inden den træffer bestemmelse om en økonomisk sanktion eller fastsætter en tvangsbøde og retten til kontradiktion kan derfor anses for retmæssigt tilgodeset, idet selskabet har fået adgang til at fremsætte skriftlige bemærkninger.

Tilbage står at afgøre, om det forhold, at en række dokumenter ikke er blevet fremlagt under virksomhedskontrollen eller ikke er blevet vedlagt de skriftlige bemærkninger, afskærer virksomheden fra at fremlægge disse dokumenter under den retssag, som bødebeslutningen eventuelt giver anledning til. Jeg mener i modsætning til Kommissionen, at det ikke er tilfældet. Den førnævnte dom af 12. juli 1962 i sag 16/61 har fremhævet »den rent præliminære karakter af den i traktatens artikel 36 fastsatte procedure« og anerkender, at der ikke kan bortses fra et anbringende, blot fordi det ikke er blevet gjort gældende under denne procedure. Og Domstolen skal derfor under procesmaterialet inddrage de dokumenter, som den berørte virksomhed undlod at påberåbe sig i forbindelse med fremsættelsen af skriftlige bemærkninger til Kommissionen.

Selskabet Acciaieria di Darfo gør gældende, at Kommissionen har henført en række salg af produkter, der ikke var omfattet af mindsteprisordningen, under

de forretninger, for hvilke bøden er pålagt.

Hertil har Kommissionen imidlertid svaret, at de omstridte fakturaer bærer en påstemplet påtegning lydende »delvis tilpasning til AFIM-prislisten«, og at denne prisliste udelukkende angår rundt armeringsstål. Dette har det sagsøgende selskab ikke bestridt under den mundtlige forhandling. Sagsøgtes argument skal derfor anerkendes.

Det sagsøgende selskab Acciaieria di Darfo har yderligere gjort gældende, at også leverancer effektueret i henhold til aftaler indgået før ikrafttrædelsen af beslutning 962/77 er blevet henregnet under de påstået ulovlige salg. Selskabet har herved henvist til to rækker fakturaer; den ene angår leverancer til firmaet Maretto Blein i henhold til ordrebekræftelser af 27. og 28. april 1977 fra mellemhandlerfirmaet Darma, Milano, den anden har med en række leverancer til selskabet Baraclit at gøre, leverancer der skete i henhold til ordrebekræftelser af 28. april 1977 fra mellemhandlerfirmaet Albani. Kommissionen har indvendt, at de omhandlede fakturaer ikke blev fremlagt under kontrollen i den berørte virksomhed; af de just anførte grunde er dette argument imidlertid irrelevant. Og da sagsøgte ikke har bestridt troværdigheden af de af det sagsøgende selskab fremlagte dokumenter, mener jeg derfor, at Domstolen skal tage hensyn til fakturaerne nr. 1315, 1316, 1416, 1454, 1514, 1691, 1705, 1713, 1714, der er udfærdiget i henhold til leverancer til firmaet Blein (bilagene 4-9 til replikken) såvel som til fakturaerne 1660, 1661 og 1662, der vedrører leverancer til selskabet Baraclit, således at de hertil svarende salg udskilles fra de salg, for hvilke der pålægges bøde.

b) Selskabet Rumi, der er sagsøger i sag 263/78, gør gældende, at den til selskabet rettede individuelle beslutning ikke indeholder en tilstrækkelig redegørelse for, hvorledes bøden er udmålt.

Kommissionen anfører på sin side, at den her som andetsteds er gået objektivt til værks med anvendelse af en med overtrædelsens grovhed varierende procentvis andel af underbudsbeløbet. I den anfægtede beslutning har Kommissionen således anført dels underbudsbeløbet dels det beløb, hvortil der er solgt ulovligt, og har derefter henvist til EKSF-traktatens artikel 64, i medfør af hvilken der kan pålægges bøder og til det dobbelte af værdien af de ulovlige salg. Det er korrekt, at der herved ikke foreligger nogen udtrykkelig klar angivelse af, hvilket af de to tal, der blev benyttet ved beregningen af bødens størrelse (det er nu bekendt, at det er underbudsbeløbet, hvilket Kommissionen har oplyst under retsforhandlingerne), og at det derfor var umuligt at få rede på hvilken procentsats, der blev anvendt. Jeg mener dog, at retsakten i al fald anfører de væsentligste faktiske og retlige omstændigheder, der er lagt til grund for foranstaltningen, og jeg tror ikke, at den påpegede mangel ved begrundelsen har kunnet virke uheldigt ind på virksomhedens muligheder for effektiv retsbeskyttelse og efterprøvelsen ved Domstolen (ved hvilken de senere fremkomne oplysninger fra sagsøgte har bidraget til større klarhed).

Det samme sagsøgende selskab gør subsidiært gældende, at sagsøgte ved beregningen af dets underbudsbeløb har begået en fejl, idet Kommissionens inspektør har sammenlignet de i fakturaerne anførte priser med Davignon-prisen,

mens de tyske købere har beregnet effektivpriserne ud fra paritetspunkterne Saarbrücken eller Oberhausen med tillæg af transportomkostningerne og således har nedbragt Davignon-prisen fra 540 til 451,87 DM pr. ton. Hvis man anvender disse effektivpriser, således som de fremkommer ved anvendelse af tilpasningsmetoden, andrager underbudsbeløbet for det sagsøgende selskab kun halvdelen af det i den anfægtede beslutning anvendte tal (dvs. 100 og ikke 200 mio lire).

Det sagsøgende selskab har til støtte herfor fremlagt et telex af 23. juni 1978 fra Wahlzstahl-Vereinigung (bilag 16 til stævningen). Men dette dokument angår, som sagsøgte rigtigt har påpeget, salg, der er senere end de ved beregningen af underbudsbeløbet medtagne salg. Kommissionen har desuden i svarskriftet anført, at de omhandlede produkter havde Nederlandene som endeligt bestemmelsessted, og dette har det sagsøgende selskab ikke bestridt. Under disse omstændigheder ville en tilpasning efter de tyske paritetspunkter have været i strid med traktatens artikel 60, stk. 2, litra b), sidste led.

Derfor kan heller ikke selskabet Rumi's subsidiære anbringende tages til følge.

c) I sag 264/78, der er anlagt af selskabet Feralpi, hersker der uenighed med hensyn til nogle regninger, på grundlag af hvilke det i den anfægtede beslutning erklæres, at selskabet Feralpi har »anvendt priser under mindstepriserne; disse ulovlige priser er i hånden påført en

række udgangssedler (bollette di uscita)« Ifølge det sagsøgende selskab er dette forhold, der ikke er påtalt i meddelelsen af klagepunkter, uden enhver relevans. Der kan ikke tillægges eventuelle påtegninger på ledsagedokumenterne nogen som helst bevismæssig betydning, idet der her er tale om dokumenter, der skal ledsage varerne efter skattelovgivningen, men som kontraktsmæssigt er uden betydning. Det sagsøgende selskab anfører endvidere, at det kan udelukkes, at der er anvendt en faktisk pris, der ikke svarer til faktureringsprisen; ifølge de gældende regler skal fakturaerne forelægges de myndigheder, der fører valuta-kontrol og angivelse af en fiktiv pris er en valutaovertrædelse, der straffes hårdt i Italien.

Det skal imidlertid bemærkes, at sagsøgte har vedlagt duplikken kopier af en række telex vedrørende de omhandlede salg, hvori der gøres en klar sondring mellem salgsprisen, der opgives i DM, og det beløb, der — i lire — skal påføres fakturaen. De to beløb er ikke blot angivet i to forskellige valutaer, men tilsvarende også — som anført af Kommissionen — forskellige værdier.

Jeg vil derfor mene, at der, for så vidt angår de omhandlede fakturaer, er ført bevis for de underbud, for hvilke der i den anfægtede beslutning er pålagt bøde.

Det sagsøgende selskab Feralpi har subsidiært kritiseret nøjagtigheden af de beregninger, Kommissionen har lagt til grund ved fastsættelsen af størrelsen af den selskabet pålagte bøde. Kommissionen har navnlig i forbindelse med

beregningen af salgsbeløbet ved de salg, der anses for ulovlige, medtaget såvel basisprisen som tillæg, endskønt disse sidste skulle have været ladet ude af betragtning ved fastlæggelse af det beløb, der angiver underbyddelsen af mindsteprisen. Dette strider mod artikel 2 i beslutning 3000/77, hvorefter mindstepriserne også omfatter tillæg for kvalitet. Det sagsøgende selskab er af den opfattelse, at ethvert tillæg, der angår varens egenskaber, skal medregnes i mindsteprisen og altså ikke blot forhøjelser for særlig vidtgående kvalitetsprøver, men også forhøjelser, der modsvarer produktets længde eller diameter.

Kommissionen henviser til, at artikel 1 i beslutning 3000/77 indeholder en specificeret angivelse af den kvalitet, som mindstepriserne har hensyn til; der er i hvert enkelt tilfælde tale om en basiskvalitet for et bestemt produkt. For hver højere kvalitet er prisen højere, enten fordi man anvender, hvad der sædvanligvis betegnes tillæg for kvalitet eller fordi basisprisen for den givne kvalitet tværtimod påføres fakturaen. Endvidere fremgår det af artikel 4 i nævnte beslutning, at tillæg (forhøjelser og pristillæg) ikke kan nedsættes eller ophæves. Der kan derfor ikke foretages ændringer i prislisterne (når bortses fra det tilfælde, at basispriserne skulle blive lavere end mindstepriserne) og samtlige betingelser i listerne, herunder de, der vedrører tillæg, skal anvendes.

Det sagsøgende selskab anfører i sit svar, at spørgsmålet om, hvorvidt der kan ændres i listepriserne er uden relevans; vigtigere er det at have in mente, at mindsteprisen omfatter tillæg for kvalitet, og at tillæg for diameter således også skal anses for et tillæg for kvalitet.

Kommissionen beskæftiger sig ikke i duplikken yderligere med dette spørgsmål. Sagsøgtes befuldmægtigede har under retsforhandlingerne fremført det synspunkt, at en eventuel undladelse fra Kommissionens side af at håndhæve reglerne strengt ville have virket til Feralpi's fordel; selskabet har derfor ikke grund til at beklage sig.

Det kan ikke just siges, at der hersker klarhed med hensyn til problemets enkeltheder, eller at Kommissionens anbringender har bidraget til større gennemsigtighed i så henseende. Det sagsøgende selskab har haft det indtryk, at sagsøgte på visse punkter var enig i dets fortolkning, og sagsøgte har luftet muligheden af, at den har begået en fejl til fordel for det sagsøgende selskab. Problemets kerne ligger, således som jeg har forstået det, deri, at beregningen af forskellen mellem den faktiske pris og mindsteprisen alene er sket på grundlag af basisprisen uden tillæg (således at forskellen er blevet større og dermed for så vidt har påvirket bødebeløbets størrelse), uanset at tillæggene ved beregningen af det beløb, for hvilket virksomheden har solgt ulovligt, er blevet lagt til den basispris, for hvilken virksomheden har udstedt faktura. Men mindsteprisen er i henhold til artikel 2 i beslutning 3000/77 — om hvis gyldighed parterne er enige — basisprisen, herunder tillæg for kvalitet; med hensyn til grundlaget for beregningen af prisforskellen kan der altså ikke herske nogen tvivl. Det vil for så vidt angår den virkelige pris formentlig være korrekt — hvor der har været tale om en særskilt fakturering af tillæggene og basisprisen — at lægge disse sammen, således at den samlede virkelige pris omfatter tillæggene og således fremtræder som en helhed i forhold til den forskrevne enhed (mindsteprisen). Resultatet bliver herefter, at en eventuel anden beregning fra

Kommissionens side af forskellen mellem den virkelige og den påbudte pris må ændres i overensstemmelse hermed, således at grundlaget for beregningen af bødens størrelse ændres til det sagsøgende selskabs fordel.

Det sagsøgende selskab Feralpi bestrider endelig nøjagtigheden af de beregninger, som Kommissionen, for så vidt angår faktura nr. 2738, har lagt til grund i den anfægtede beslutning. I det telex, hvori klagepunkterne blev meddelt selskabet siges det nemlig, at denne faktura angår et parti på 550 000 tons til virksomheden Ferrari, men faktura nr. 2738 var faktisk udstedt til selskabet Acciaierie di Calvisano for et parti på 20 920 tons.

Kommissionen bestrider, at der foreligger en fejl fra dens side af betydning for fastsættelsen af bøden og nøjes med at fremhæve, at den omhandlede fakturas nummer var ulæseligt og muligvis er blevet gengivet forkert; fakturaens indhold i øvrigt er imidlertid i det hele blevet korrekt angivet (og salget af 550 000 tons til virksomheden Ferrari er altså reelt nok). Det sagsøgende selskab har ikke særskilt gendrevet Kommissionens udtalelser på dette punkt. Det omhandlede argument må derfor forkastes.

d) Selskabet Forges de Thy-Marcinelle et Monceau har anlagt to sager, der er indført i Domstolens register under numrene 26/79 og 86/79; i førstnævnte sag er der nedlagt påstand om annullation af den individuelle beslutning af 10. januar 1979, mens sidstnævnte sag er

rettet mod beslutning af 2. maj 1979, hvori Kommissionen efter fremkomsten af nye oplysninger om de faktiske forhold nedsatte den selskabet ved førnævnte beslutning pålagte bøde.

Sagsøgte har — om end ikke i form af et udtrykkeligt anbringende — udtrykt tvivl om hvorvidt sag 86/79 kan antages til realitetsbehandling og gør herved gældende, at sagsgenstanden og de i sagen fremførte anbringender er de samme som i sag 26/79.

Jeg skal ikke bestride, at beslutningen af 2. maj i forhold til den tidligere beslutning synes at have en rent accessorisk karakter, for så vidt som den blot ændrer de for de under mindstepriserne gennemførte forretninger fastsatte beløb, der nedsættes, hvorefter der også foretages en nedsættelse af det tidligere beløb. Men i sag 86/79 har det sagsøgende selskab fremsat et nyt anbringende vedrørende det af Kommissionen ved bødens nedsættelse anvendte kriterium, og dette anbringende fremsættes specielt på baggrund af beslutningen af 2. maj.

Dette er efter min mening tilstrækkeligt til, at man kan forkaste det af sagsøgte fremsatte afvisningsforbehold.

Ved den materielretlige undersøgelse af de forenede sager 26 og 86/79, jeg nu kommer til, bemærkes først, at disse sager adskiller sig fra de øvrige sager, jeg hidtil har beskæftiget mig med derved, at de rejser det særlige spørgsmål, om beslutning 962/77 finder anvendelse på leverancer af rundt armeringsstål efter beslutningens ikrafttrædelse men i

henhold til tidligere aftaler, hvori varens pris ikke er anført.

Indledningsvis bemærkes, at i henhold til artikel 2, stk. 2, i den omhandlede beslutning er de i artikel 1 nævnte mindstepriser »bindende for transaktioner gennemført fra og med tredje dag efter denne beslutnings ikrafttræden og træder fra dette tidspunkt i stedet for lavere listepriser, indtil virksomhederne ændrer disse priser i overensstemmelse med artikel 3«.

Det sagsøgende selskab har under henvisning til denne bestemmelse gjort gældende, at det er udelukket at anvende mindsteprisordningen på de varepartier, som den selskabet pålagte bøde har hensyn til, idet disse partier rigtignok var leveret efter den 8. maj 1977 men kun i henhold til kontrakter indgået før beslutningens ikrafttrædelse. Faktisk må ordene »transaktioner gennemført ... efter« forstås som gældende kontrakterne og ikke kontraktopfyldelsen, og dette fremgår endnu tydeligere af den franske udgave af beslutningen, hvori der tales om »transactions effectuées«. Derfor skal det reelt lægge til grund, at mindsteprisordningen ikke gælder ved levering i henhold til salgsaftaler indgået før ikrafttrædelsen 962/77. Dette må i øvrigt være en selvfølge og er i overensstemmelse med Kommissionens praksis.

Dét må imidlertid huskes, at hvis der skal foreligge en transaktion gennemført før ikrafttrædelsen af beslutning 962/77, skal salgsaftalen indeholde alle de elementer, der sædvanligvis karakteriserer en sådan aftale. I belgisk ret og i mange andre retssystemer kan salgsaftale anses for sluttet, selv om prisen først skal fastsættes senere, når blot fastsættelsen

skal ske i henhold til objektive kriterier og således ikke mere for så vidt kan ændres ved en viljserklæring fra en af parterne. Men de ordrekopier, det sagsøgende selskab har fremlagt, henviser i rubrikken »pris« til de mellem sælger og køber aftalte priser. Ifølge det sagsøgende selskab var der tale om faste priser, der allerede var nøjagtigt aftalt, dengang købet blev sluttet. Dette støttes ikke af noget forhold af bevismæssig betydning og er desuden ikke i overensstemmelse med det sagsøgende selskabs sædvanlige fremgangsmåde, således som denne tager sig ud efter de af sagsøgte fremlagte dokumenter (se bilagene 1, 8, 17 og 22 til svarskriftet). Der er her tale om ordrebekræftelser, hvori selskabet Thy-Marcinelle overalt for så vidt prisen angår har henvist til *prislisten på forsendelsestiden*. Denne klausulering synes på den anden side at stemme med de almindelige salgsbetingelser i det sagsøgende selskabs prislister, i hvilke det for rundt armeringsstål hedder: »Salg sker til de i vore på forsendelsesdatoen eller på datoen for meddelelsen om, at varer står til købers disposition, gældende prislisters priser, tillæg og betingelser. De i tilbud eller ordrebekræftelser anførte priser er kun vejledende (bilag 2 til svarskriftet).

Jeg finder det på baggrund af disse oplysninger indlysende, at en almindelig henvisning til den med køber aftalte pris, der uden tilføjelser i øvrigt findes i en aftale om køb af rundt armeringsstål udfærdiget af det sagsøgende selskab, skal forstås som en med det sagsøgende

selskabs almindelige salgsbetingelser og kommercielle praksis stemmende henvisning til listepriserne. Regningerne vedrørende de salg, der endnu er omtvistede (efter den beslutning Kommissionen under sagen har vedtaget om frafald af nogle klagepunkter og dermed en nedsættelse af den selskabet i sin tid pålagte bøde), stammer alle, ligesom de deri indeholdte forsendelsesmeddelelser fra tiden efter ikrafttrædelsen af beslutning 962/77. Heraf følger, at de påtalte salg kom endeligt i stand efter mindsteprisordningens ikrafttrædelse. Og dette harmonerer med princippet om, at der ikke foreligger nogen kontrakt, så længe prisen ikke er fastsat; det er ikke nok, at prisen vil være at fastsætte, såfremt parterne har henvist til de på leveringstiden gældende priser, og fastsættelsen udelukkende er sælgers sag og ikke kan ændres af det offentlige (det nævnte princip anerkendes både i belgisk og fransk retspraksis; se hertil f.eks. Tribunal de Commerce de Tournai, 9. 2. 1974, Pasicrisie 1949, III, s. 31; Cassation civile française, I, 1973, Brell. I, nr. 96, s. 89).

På den anden side kan spørgsmålet for så vidt lades ude af betragtning, allerede fordi anbringendet kan forkastes af en mere enkelt grund. Det er jo nemlig fastslået, at prisfastlæggelsen skete under henvisning til de på leveringstiden gældende listepriser, og nødvendigheden af at anvende mindstepriserne ved de omhandlede salg skulle derfor under alle omstændigheder følge af, at ingen virksomhed efter ikrafttrædelsen af beslutning 962/77 har kunnet fastsætte liste-

priser under mindstepriserne. Den pris, der »per relationem« blev aftalt før nævnte beslutnings ikrafttræden, har altså skullet være i overensstemmelse med mindsteprisordningens krav.

selskaber mere eller mest subsidiært har påstået de anfægtede individuelle beslutninger omgjort, således at de af Kommissionen pålagte bøder nedsættes. Domstolen kan utvivlsomt med *den fulde prøvelsesret*, den besidder i det foreliggende tilfælde, gennem en sådan ændring af bødebeløbene, som den måtte finde rimelig, tage disse påstande til følge.

Selskabet Thy-Marcinelle anfører dernæst vedrørende den nedsættelse af den i januar 1979 pålagte bøde, som Kommissionen foretog fire måneder efter i forhold til nedsættelsen af underbudsbeløbet (ca. 10 %), at selskabet mere logisk havde kunnet bevilges en nedsættelse svarende til nedsættelsen af det beløb, for hvilket der var solgt ulovligt (20 %).

Jeg er ikke enig heri. Det kriterium, hvorefter Kommissionen har nedsat bøden svarer, så vidt jeg kan se til det, den har anvendt ved beregningen af selve bøden. Den har herved brugt en sats på 10 % af underbudsbeløbet; derfor skal nedsættelsen logisk nok kun foretages med 10 % af det samme ved de ulovlige salg fremkomne underbudsbeløb og ikke af disse salgs samlede beløb. Og det skal bemærkes, at det sagsøgende selskab i sag 26/79 ikke har anfægtet det til grund for bødens beregning liggende kriterium, og at Kommissionen i øvrigt er gået frem på samme måde over for de øvrige sagsøgende selskaber. Det heromhandlede anbringende skal derfor forkastes.

Den særlige beskaffenhed af krisen i sektoren for rundt armeringsstål — i anledning af hvilken Kommissionen indførte mindsteprisordningen — de mærkbart negative virkninger, som det offentligt fastlagte prisniveau fik for de mest konkurrencedygtige firmaers virksomhed og de alvorlige fejl, hvormed den ved beslutning 962/77 fastlagte ordning, der forblev gældende frem til begyndelsen af 1978, var behæftet, udgør efter min mening lige så mange gode grunde til en væsentlig nedsættelse af bøderne. Jeg har allerede været inde på alle disse forhold og finder yderligere omtale af dem overflødig. Jeg vil derfor vedrørende det første forhold nøjes med at fremhæve, at krisen i den omhandlede sektor var præget af den manglende balance mellem nogle virksomheders (ca. en tredjedels) store produktionskapacitet og konkurrenceevne og de vanskeligheder, som mange større virksomheder var ude for, således at en indførelse af mindstepriser nødvendigvis måtte komme til at bebyrde de første og beskytte de sidste. Kommissionen kunne ikke, dengang den indførte et bindende mindsteprisniveau, være uvidende om, at nævnte bebyrdelse ville få meget konkrete virkninger, og burde have forsøgt at råde bod på disse ved fra først af i al fald at vedtage alle sådanne foran-

19. Jeg har i indledningen til dette forslag omtalt, at de fleste sagsøgende

staltninger, som var nødvendige for at undgå, at ordningens fejl gjorde det endnu mere byrdefuldt at overholde den. Jeg har fastslået, at beslutning 962/77 ikke var behæftet med sådanne retsstridigheder, at den kunne anses for retsstridig; men jeg kan ikke undlade at fremhæve, at der selv i ren formel henseende, var punkter, der måtte give anledning til tvivl (navnlig med hensyn til overholdelsen af artikel 61, stk. 2, i relation til respekten for proportionalitetsprincippet, til spørgsmålet om begrundelsens tilstrækkelighed og til det bindende mindsteprisniveau). Denne tvivl har jeg ment at kunne fjerne på visse punkter, så meget mere som Domstolens prøvelse, når det gælder beslutninger vedrørende den økonomiske politik, der ikke er åbenbart retsstridige, må basere sig på et forsigtighedskriterium; men jeg mener dog, at Fællesskabets udøvende myndigheds sendrægtige og usikre adfærd ikke kan lades ude af betragtning ved afgørelsen af, om de pålagte bøder har været rimelige.

En meget væsentlig nedsættelse af bøden skal efter min mening naturligvis tilstås de virksomheder, for hvis aktivitet mindsteprisordningen har været en særlig alvorlig ulempe, og som mest overbevisende har godtgjort de farer og de ofre, de har været udsat for. Jeg tænker herved navnlig på virksomheden Stefana Antonio og, om end i mindre grad, på virksomheden Maximilianshütte, hvis genvordigheder jeg har skildret. Jeg mener endvidere, at det i virksomheden Rumi's tilfælde vil være rimeligt at tage i betragtning, at denne virksomheds afsætning på fællesmarkedet faldt voldsomt i løbet af juli og august 1977 til trods for, at virksomheden fra begyndelsen havde overholdt mindstepriserne og først fandt anledning til at underbyde dem efter et

nyt mærkbart fald i afsætningen i januar 1978 og efter en konstatering af, at tilbud under mindstepriserne på det tyske marked, hvor det tidligere havde solgt meget var almindeligt forekommende og truede selskabet (virksomheden Walzstahlvereinigung oplyste i et telex til Rumi af 23. 3. 1978, at »de italienske virksomheder ikke kan sælge noget, hvis dette bliver ved«).

Jeg skal endelig gøre opmærksom på, at selskabet Sider Camuna har fremlagt dokumenter, af hvilke det fremgår, at selskabet allerede dengang, de her behandlede begivenheder fandt sted, var ude i alvorlige vanskeligheder, under hvilke det ikke udnyttede sin produktionskapacitet med meget mere end 25 %; selskabet hævder, at det under disse omstændigheder ikke havde kunnet klare sig gennem et kraftigt fald i salget som følge af overholdelsen af mindstepriserne.

På den anden side vil det i al fald i én situation formentlig ikke være rimeligt at nedsætte bøden. Det drejer sig om tilfældet Montereau, dvs. sag 31/79. Dette selskab hævder, at det efter indførelsen af mindsteprisordningen forgæves forsøgte at hjemtage ordrer til dennes priser, men at kunderne meddelte det, at de havde kunnet afslutte aftaler om køb af rundt armeringsstål til gunstigere priser med andre producenter, der antedaterede salgsdokumenterne i forhold til ikrafttrædelsesdatoen for beslutning 962/77. Selskabet erklærer, at det under disse omstændigheder og efter et tab på 2 mio FF som følge af svigtende afsæt-

ning blev tvunget til at indordne sig under markedets betingelser.

større end de andre sagsøgende selskabs.

Kommissionen gør i sit svar opmærksom på, at de ved beslutning 962/77 indførte mindstepriser var lavere end det sagsøgende selskabs listepreiser i tiden umiddelbart før beslutningens ikrafttræden. Og de tab, som det sagsøgende selskab hævder at have lidt i 1977, skyldes i hovedsagen, at dets priser havde været for lave i forhold til produktionsomkostningerne. Det er i denne forbindelse bemærkelsesværdigt, at det sagsøgende selskabs gennemsnitlige salgstal for perioden september — december 1977 klart ligger over gennemsnittet i tiden før ikrafttrædelsen af beslutning 962/77. Det ser altså ud til, at dette selskab har ført en dumpingpolitik og har kunnet erobre nye markedsandele ved at fremsætte tilbud til priser langt under mindstepriserne. Dette bekræftes i det hele af det meget store salg på henved 50 000 tons, som selskabet har haft til priser under mindstepriserne, et salg der er meget

Den adfærd, som selskabet Aciéries de Montereau har udvist, forekommer efter disse oplysninger at bryde langt alvorligere med målsætningen i beslutning 962/77, end tilfældet er med de overtrædelser, de mere konkurrencedygtige producenter har gjort sig skyldige i. Desuden begyndte dette selskab at sælge til priser under mindstepriserne knap en uge efter ikrafttrædelsen af beslutning 962/77 og fortsatte hermed indtil udgangen af 1977, dvs. i et meget længere tidsrum end det, hvori de øvrige sagsøgende selskabs overtrædelser fandt sted.

I betragtning af disse forhold og den temmelig lave bødesats, Kommissionen har anvendt ved fastsættelsen af bøden til dette selskab (5,7 % af underbudsbeløbet, jf. 25 % for Brescia-virksomhederne og 10 % for Korf, Maximilianshütte og Thy-Marcinelle) mener jeg ikke, der er grund til at nedsætte det omhandlede bødebeløb.

20. Jeg skal derfor til afslutning foreslå, at Domstolen i de forenede sager 154/78, 205 og 206/78, 226 til 228/78, 263 og 264/79, 39/79, i de forenede sager 26/79 og 86/79 samt i sagerne 31/79, 83/79, 85/79 træffer følgende afgørelse:

- I — Påstandene om annullation af de anfægtede individuelle beslutninger — beslutningerne vedrørende virksomhederne Feralpi og Acciaieria di Darfo undtaget — forkastes.
- II — Beslutningen vedrørende virksomheden Feralpi annulleres, dog kun for så vidt angår de af dette selskab i Forbundsrepublikken Tyskland afsluttede salgsforretninger, og det statueres for så vidt angår samme beslutning, at der ved beregningen med henblik på bødens fastsættelse af forskellen mellem mindstepriser og anvendte priser skal regnes ikke

blot med den faktiske basispris, men også med de af virksomheden fakturerede tillæg.

- III — Beslutningen vedrørende Acciaieria di Darfo annulleres, dog kun for så vidt angår dette selskabs leverancer til virksomhederne Maretti Blein og Baracit i henhold til ordrerne af 27. og 28. april 1977.
- IV — For nedennævnte selskaber nedsættes den ved bødens beregning anvendte sats
 - a) med 50 % for selskaberne Ferriera Valsabbia, OLS, AFIM, fratelli Stefana, Acciaieria di Darfo, Feralpi, Korf (efter ændring af det beløb, på grundlag af hvilket bøden beregnes, for så vidt angår Acciaieria di Darfo og Feralpi);
 - b) med 60 % for selskaberne Sider Camuna og Rumi;
 - c) med 70 % for selskabet Maximilianshütte;
 - d) med 80 % for selskabet Antonio Stefana.
- V — Kommissionen tilpligtes at afholde halvdelen af de under a) og b) nævnte selskabers omkostninger og to tredjedele af selskaberne Maximilianshütte's og Stefana Antonio's omkostninger i sagen.
- VI — De sagsøgende selskaber i de forenede sager 26 og 86/79 (Thy-Marcinelle og Monceau) og 31/79 (Montereau) tilpligtes at afholde samtlige de deres sager vedrørende omkostninger.